

Cultuurnota 2018-2022

9 mei 2017

Voorwoord

Gouda mag zich rijk rekenen met een bloeiend cultureel klimaat. Succesvolle voorzieningen en enthousiaste organisaties en inwoners zorgen voor een dynamische en aantrekkelijke stad. In deze nieuwe cultuurnota stellen we dit cultureel vermogen centraal.

Het cultureel vermogen laat zich zien in de kracht en het enthousiasme van de culturele sector. We zijn trots op onze voorzieningen die mooie resultaten weten te boeken, soms zelfs op een voorbeeldstellende manier voor de rest van het land. Ook de inspanningen van vrijwilligers en creatieve ondernemers zorgen voor een levendige stad.

Met dit vermogen beschikt Gouda over een cultureel ka-pitaal dat gekoesterd wordt, waar we iedereen van willen laten profiteren en dat we maximaal willen laten renderen. Wij gaan voor culturele instellingen die een kwalitatief goed, divers, laagdrempelig en samenhangend aanbod voor alle Gouwenaars en bezoekers verzorgen. Waar zoveel mogelijk gebruik van wordt gemaakt. Wij willen de gesubsidieerde organisaties verder helpen versterken door hen te blijven aanspreken op hun ondernemerschap en dienstverlening naar de stad.

Wij willen daarbij de betekenis van cultuur voor het sociale domein meer zichtbaar maken, en stimuleren dat nieuwe coalities worden aangegaan. Ook willen wij de bijdrage van cultuur aan de lokale economie en binnenstad meer zichtbaar maken, en de samenwerking tussen culturele sector, ondernemers, erfgoed, toerisme, inwoners, gemeente en andere betrokken partijen versterken.

De maatschappelijke functie en taak van de culturele organisaties, en de beleidsdoelstellingen voor cultuur gelden als uitgangspunt. Aan de hand van de genoemde speerpunten willen wij nieuwe prestatieafspraken gaan maken met de gesubsidieerde voorzieningen. Specifieke aandachtspunten daarbij zijn en blijven de bedrijfsvoering van de organisaties en een kritische blik op de benodigde hoogte van de subsidie. Daar heeft dit college ook nu naar gekeken, door te investeren in het doorlichten van enkele organisaties en het laten opstellen van nieuwe bedrijfsplannen. Andere belangrijke agendapunten in de komende jaren in het bestuurlijk overleg tussen gemeente en culturele sector zijn de governance en de mogelijkheden voor verdere samenwerking, tussen de grote culturele organisaties in Gouda, en met de regio.

Met bovengenoemde ambities zullen wij in de nieuwe cultuurnotaperiode het cultureel vermogen van de stad op verschillende manieren aanspreken. We blijven de culturele voorzieningen stimuleren en ondersteunen in hun ontwikkeling, en blijven een beroep doen op de kracht van de sector. Ook op weg naar de viering van 750 jaar stadsrechten in 2022 speelt cultuur een belangrijke rol; we rekenen op de

inzet van alle culturele organisaties én we activeren ons collectief cultureel vermogen. Ons erfgoed, onze geschiedenis, onze tradities en verhalen – dat is immers ook het cultureel kapitaal van de stad. Dat wat onze stad en zijn inwoners zo bijzonder maakt, zal een belangrijke rol spelen in de komende jaren, net als het netwerk en de kracht van de gehele culturele sector. Het cultureel vermogen van Gouda zet de toon.

Inleiding en leeswijzer

De laatste cultuurnota van Gouda had als looptijd 2008-2011. Het in dat document vervatte beleid werd echter al snel ingehaald door de noodzaak van bezuinigingen. Het afgelopen jaar (2016) was het laatste jaar van de bezuinigingsopdracht. Maar cultuur in Gouda werd in de afgelopen jaren niet alleen door bezuinigen gekenmerkt. Er is sinds de laatste cultuurnota veel gebeurd in de culturele sector en voorzieningen van onze stad. Tijd om de balans op te maken en het cultuurbeleid in Gouda te actualiseren.

In mei 2016 heeft het college in een uitgangspuntennotitie de voorgestelde speerpunten van het cultuurbeleid voor de komende jaren uiteengezet;

- blijven inzetten op een groot bereik en een brede participatie van cultuur en cultuureducatie;
- een toekomstbestendige infrastructuur;
- cultuur nog actiever inzetten ter bevordering van het vestigingsklimaat en de toeristische werfingskracht van Gouda;
- het meer zichtbaar maken en versterken van de relatie tussen cultuur en het sociaal domein.

De uitgangspuntennotitie is aan de raad gezonden en vormde de inzet voor het gesprek dat heeft plaatsgevonden met de culturele sector in Gouda. Vanzelfsprekend is uitvoerig gesproken met de gesubsidieerde instellingen, maar is ook overlegd met niet gesubsidieerde organisaties en met partijen buiten de culturele sector van Gouda. Met de Werkgroep Binnenstad is gesproken over de kansen die cultuur biedt voor Gouda, en zijn door de gemeente en de grote culturele organisaties ideeën en wensen verzameld.

Ook is de exploitatie van de grote culturele organisaties onder de loep genomen. In het actieprogramma is afgesproken dat met de cultuurnota een basis wordt gelegd voor de continuïteit van de instellingen, uitgaande van wederzijdse inspanningen. Daar waar financiële problemen speelden, is geïnvesteerd in het opstellen van nieuwe bedrijfsplannen.

Naar aanleiding van het gesprek met de culturele organisaties, ook door de raad, zijn reeds maatregelen getroffen. Met de Kadernota 2017-2020 zijn voor 2016 incidentele middelen beschikbaar gesteld en is besloten om de subsidie voor 2016 met terugwerkende kracht te indexeren. Met het oog op de begrotingsvoorbereiding is bovendien al met de financiële uitwerking van het Actieprogramma in de eerste begrotingswijziging 2017 voorgesteld een aantal incidentele en structurele maatregelen te treffen teneinde de culturele basisinfrastructuur toekomstbestendig te maken. Deze cultuurnota vormt het beleidsmatige sluitstuk van dit traject.

Leeswijzer

De uitkomsten van het overleg met de culturele organisaties en de exploitatie analyse van de gesubsidieerde instellingen hebben een plaats gekregen in de voorliggende cultuurnota. Deze nota is uitgebouwd uit een aantal delen:

- In deel 1 staan we stil bij de waarde van cultuur en blikken we terug op de ontwikkelingen in de culturele sector van Gouda.
- Deel 2 beschrijft de voorgestelde speerpunten van het cultuurbeleid voor 2018-2022 inclusief een vertaling naar activiteiten door de culturele basisinfrastructuur.
- In deel 3 besteden we aandacht aan de rol en verantwoordelijkheden van de culturele basisinfrastructuur en van de gemeente, de governance, wet- en regelgeving, de subsidiesystematiek, en specifieke aandachtspunten in relatie tot de subsidie.
- Deel 4 geeft ten slotte de financiële consequenties weer.

Deel 1: de waarde van cultuur & terugblik

1. De waarde van cultuur

Samen met alle partners in de stad spant de gemeente zich in voor een leefbaar, aantrekkelijk en sterk Gouda. Cultuur is een belangrijke en zichtbare knop waar een gemeente aan kan draaien om de aantrekkelijkheid van een stad te vergroten. Cultuur zorgt voor dynamiek in de stad. De aanwezigheid van culturele voorzieningen is voor steeds meer mensen een belangrijke reden om in een stad te willen wonen en te verblijven¹. En ook bij de verkiezing van Gouda als beste binnenstad werd de aanwezigheid van culturele voorzieningen positief beoordeeld. Mensen hebben graag een gevarieerd voorzieningenaanbod in de buurt, liefst op loop- of fietsafstand, om hier gebruik van te maken of om in ieder geval de mogelijkheid daartoe te hebben. Cultuur biedt bovendien werkgelegenheid en genereert extra omzet voor de omgeving.

Cultuur draagt dus bij aan een sterke lokale economie, maar heeft uiteraard ook nog steeds een grote intrinsieke en sociale waarde voor het individu en de samenleving. Cultuur inspireert, daagt uit tot nadenken, verbindt en zorgt voor persoonlijke ontwikkeling; actief door zelf kunst te beoefenen, reflectief door te kijken of te luisteren naar cultuur. In de uitgangspuntennotitie hebben wij onze visie op het belang van cultuur als volgt verwoord:

Visie

Kunst en cultuur zorgen voor ontspanning en ontroering, voor verdieping en inspiratie, voor kennis en kritisch vermogen, voor zingeving en persoonlijke ontwikkeling. Kunst en cultuur is van groot belang voor identiteit en participatie. Het gegeven dat veel burgerinitiatieven in Gouda een cultureel karakter hebben, onderstreept dit. Ons culturele erfgoed - monumenten, collecties, tradities en verhalen - geeft onze stad haar gezicht. Kunst en cultuur hebben een belangrijke meerwaarde voor de leefbaarheid en economie van Gouda. Kunst en cultuur zijn de smaak makers van de stad.

Reikwijdte cultuur

Cultuur is een breed begrip. Het raakt aan vrijwel alle aspecten van ons leven. Cultuur gaat over hoe wij met elkaar omgaan, over onze tradities, hoe we ons uitdrukken, onze omgeving. Cultuur vormt onze

1) Gerard Marlet, 'De aantrekkelijke stad' (2009)
Gerard Marlet en Joost Poort, 'De waarde van cultuur in cijfers' (Atlas voor Gemeenten 2011)
Cor Wijn, 'De culturele stad' (2013)

identiteit; en kunst is een representant van die cultuur. Erfgoed of evenementen zijn dat ook, en zijn daarom ook belangrijk voor het cultuurbeleid.

Het beleid bijvoorbeeld voor monumentenzorg of evenementen en stadsmarketing wordt vastgesteld in afzonderlijke nota's. In deze cultuurnota staan we stil bij wederzijdse aanknopingspunten en hoe cultuur en de culturele organisaties bijdragen aan de doelen van andere beleidsvelden en activiteiten waarin de gemeente actief is. De voorgestelde speerpunten 'cultuur en economie' en 'cultuur en het sociaal domein' geven hier blijk van.

Subsidies en voorzieningen

Cultuurbeleid wordt in belangrijke mate gerealiseerd door middel van subsidies. Met subsidies wil de gemeente de gewenste maatschappelijke effecten van cultuur, voor de samenleving en voor het individu, laten realiseren. Door culturele organisaties te subsidiëren voor het bieden van een podium voor toneel en muziek, het presenteren en beheren van de stadscollectie, het stimuleren van cultuureducatie of het bevorderen van lezen, versterken wij vanuit deze gedachte de positie van onze stad.

In de grote steden en bij door het rijk gefinancierde cultuurfondsen geldt vaak dat er meerdere organisaties zijn die soortgelijke activiteiten uitvoeren en aanmerking kunnen komen voor subsidie. Om de zoveel jaar moet meestal met behulp van een adviesorgaan besloten worden welke organisaties al dan niet gesubsidieerd worden.

De subsidiering van cultuur en de hoeveelheid culturele voorzieningen in Gouda is overzichtelijker. In Gouda zijn ook geen organisaties die rechtstreeks gefinancierd worden door het rijk of voor hun instandhouding afhankelijk zijn van landelijke fondsen. De provincie speelt nog maar een beperkte rol in de subsidiering van cultuur. Alleen het Jeugdtheaterhuis Zuid-Holland heeft nog een subsidie relatie met de provincie; het Verzetmuseum Zuid-Holland ontvangt geen provinciale subsidie meer (waarover later meer).

Daarenboven is na eerdere bezuinigingen ook het aantal subsidierelaties van de gemeente al teruggebracht. De totale culturele infrastructuur van Gouda bestaat uit gesubsidieerde en niet-gesubsidieerde organisaties; de gesubsidieerde voorzieningen tezamen noemen wij de culturele basisinfrastructuur van Gouda. Het beschikbare gemeentelijke cultuurbudget wordt nu vooral besteed aan de subsidiering van schouwburg, museum, bibliotheek en cultuurhuis. De gemeente hecht aan de functie die deze voorzieningen hebben voor de stad. Na steevast te hebben geïnvesteerd in hun waardevolle activiteiten, evenals in het gemeentelijk vastgoed waarin de betrokken organisaties gehuisvest zijn, is het uitgangspunt ook voor deze nieuwe cultuurnota het behoud van de culturele basisinfrastructuur. Het geactualiseerde cultuurbeleid van Gouda brengt daarom geen grootschalige herschikking van subsidierelaties met zich mee, maar is gericht op maximaal rendement van de subsidiering van de huidige culturele voorzieningen. Dit betekent dat deze nieuwe cultuurnota vooral gaat over wat de gemeente verwacht van de gesubsidieerde organisaties (output) en over de toereikendheid van budgetten. Daarbij wordt scherp gekeken naar de benodigde hoogte van de subsidie én de verdienmogelijkheden en kostenbesparingen van de organisaties zelf. Maar voordat we daar naar kijken, blikken we eerst terug op de belangrijkste ontwikkelingen op het terrein van cultuur in Gouda, binnen en buiten de genoemde basisinfrastructuur.

2. Terugblik

De afgelopen jaren is een culturele infrastructuur ontstaan rondom vier kernpunten: Chocoladefabriek (Openbare Bibliotheek Gouda, Streekarchief Midden-Holland, Drukkerswerkplaats, Kruij), Museumkwartier (Museum Gouda, maar ook Sint Jan en Firma van Drie), Cultuurhuis Garenspinnerij (Kunst-

puntgouda, Jeugdtheaterhuis, StudioGonz) en de Goudse Schouwburg (die tevens Cinema Gouda exploiteert). De gemeente heeft een bijzondere verantwoordelijkheid voor deze culturele kernpunten, die tot uiting komt in de subsidiering van een groot deel van de voorzieningen. Maar ook niet gesubsidieerde organisaties, al dan niet verbonden aan de genoemde kernpunten, zijn van grote betekenis voor cultuur in Gouda. Eerst beschrijven we de vier kernpunten en betrokken organisaties, daarna staan we ook stil bij andere culturele voorzieningen en initiatieven. Dit hoofdstuk wordt afgesloten met samenvattende cijfers over bezuinigingen, bereik en ondernemerschap.

2.1 Chocoladefabriek

Gouda heeft er met de Chocoladefabriek een 'hotspot' bij gekregen. De plek is laagdrempelig, geliefd en goed bezocht; gemiddeld komen er per maand 39.000 bezoekers, op een bevolking van ongeveer 71.000 inwoners. De samenwerking tussen bibliotheek, streekarchief, de drukkerswerkplaats en de horeca van Kruim is uniek. De succesvolle voorziening - geopend door prinses Laurentien in februari 2014 - heeft zelfs een landelijke voorbeeldfunctie; de Chocoladefabriek werd verkozen tot beste bibliotheek van Nederland 2015/2016.

De bibliotheek heeft de bezuinigingen aangegrepen om ingrijpend te innoveren. Na de verhuizing uit het voormalige Weeshuis, en de sluiting van de wijkfilialen in Bloemendaal en Goverwelle, is de Chocoladefabriek nu het bruisende middelpunt van het nieuwe bibliotheeknetwerk in de stad. Dit netwerk bestaat verder uit vier kinder bibliotheken, twee onbemande uitleenpunten en de digitale bibliotheek. Met dit netwerk werkt de bibliotheek aan het verwezenlijken van zijn missie: mensen uit te dagen het beste uit zichzelf te halen door te lezen en te blijven leren, gedurende het hele leven. Samen met vele partners stimuleert de bibliotheek leren lezen en schrijven, digitale vaardigheden, zelfredzaamheid en mediawijsheid - 21ste eeuwse vaardigheden die vereist zijn voor een actieve deelname aan de samenleving.

Onder de noemer 'Kom kennis maken' kent het werk van de bibliotheek een aantal pijlers:

- Samen met lokale en regionale partners en gemeenten heeft de bibliotheek een programma opgezet om laaggeletterdheid te voorkomen en bestrijden (Taalhuis). In samenwerking met Stichting Lezen&Schrijven, buurtservicecentra en sociale teams.
- In gezamenlijkheid organiseren de partners in de Chocoladefabriek een paar keer per jaar een integraal programma rondom een thema. Een van de aansprekende voorbeelden van een dergelijke programmering vond plaats rondom de 100ste verjaardag van Leo Vroman, met de Nacht van Vroman en een prachtige sculptuur gemaakt door Jeroen Henneman.
- Zoveel mogelijk kinderen in de kinderbibliotheken 'op locatie' bereiken en tevens actief te betrekken bij de Jeugdwerkplaats en Mediawerkplaats in de Chocoladefabriek. In samenwerking met de

- Brede School. De kinderbibliotheken worden mede gerund met vrijwilligers en kinderen die zelf een rol hebben in het bibliotheekproces.
- Nieuwe pijler wordt ook 'de talen van de toekomst': programmeren en robotica. Zowel in de collectie als in de programmering zullen die een grotere rol gaan spelen, zoals met workshops 'Lego programmeren vanaf 4 jaar' en een Robotlab.
  - Uiteraard stelt de bibliotheek als vanouds zijn collectie beschikbaar voor een breed publiek, evenals de collectie van de landelijke digitale bibliotheek. De bibliotheek gaat daarbij steeds meer toe naar 'datadriven programmering en collectie', waarbij de voorkeuren van de verschillende groepen leners worden doorvertaald in collectieaanbod en programmering.
  - De bibliotheek onderzoekt actief mogelijke nieuwe allianties en nieuwe vormen van aanvullende financiering, zoals een donateursprogramma.

Het succes van de Chocoladefabriek wordt bepaald door de samenwerking van alle partners en de medewerkers in de Chocoladefabriek. Kruim is een dragende kracht achter de gastvrijheid en het ondernemerschap in de Chocoladefabriek. De vrijwilligers van de Drukkerswerkplaats zetten de Goudse traditie van ambachtelijk geproduceerd grafisch drukwerk voort. Het Streekarchief Midden-Holland (SAMH) heeft zijn publiekvoorzieningen in de Chocoladefabriek. Hier kan men de archiefstukken raadplegen die door het SAMH worden beheerd. Met zijn rijke historische collectie, waaronder de oude stadsbibrije, is het streekarchief een belangrijke kennispartner binnen de Chocoladefabriek en voor het historische netwerk in Gouda en omgeving.

Een organisatie die geroemd wordt om zijn samenwerkend en innovatief vermogen blijft niet stilzitten. Het bibliotheekwerk blijft zich vernieuwen. Ook onderzoeken de partijen in de Chocoladefabriek, hierbij ondersteund door het college van BenW, hoe het concept versterkt en verbreed kan worden, samen met mogelijke nieuwe partners als het Verzetsmuseum Zuid-Holland en Filmhuis Gouda.

2.2 Museum Gouda, Sint Jan en Firma van Drie

Met het meerjarenplan 'Tussen Hemel en aarde' heeft Museum Gouda zijn koers verlegd en zich met succes ontwikkeld tot het stadsmuseum waar menig Gouwenaar weer trots op is. Hiervoor waren ingrijpende maatregelen nodig; naar aanleiding van bezuinigingen werd personeel ontslagen, werd Museum de Moriaan gesloten, werd externe depotruimte afgestoten en werd de deelname aan een gezamenlijk archief gestopt.

In de profilering van het museum is een duidelijke richting gekozen met als focus:

- religieuze kunst uit de 16de eeuw
- de collectie Arntzenius uit de 19de eeuw
- Gouds plateel uit de 20ste eeuw
- de geschiedenis van de stad Gouda
- werk van kunstenaars uit Gouda e.o.

Aan de hand van dit collectieprofiel is geïnvesteerd in de restauratie van altaarstukken en zijn werken van de Haagse School en van Goudse kunstenaars aangekocht. Minder relevante collectieonderdelen (zoals de collectie speelgoed) zijn volgens de geldende regels van de Museumvereniging (de Leidraad Afstoting Museale Objecten) ontzamd. De verkoop van 'The Schoolboys' van Marlene Dumas leidde tot een discussie over de LAMO procedure. Het resultaat van deze discussie is een duidelijke en transparante regeling rondom het afstoten van museale objecten. In hoofdstuk 7.2 lichten wij de gevolgen van de nieuwe Erfgoedwet toe, die regels stelt rondom het behoud van cultuurbezit.

Het nieuwe beleid komt ook tot uiting in de vele samenwerkingsverbanden van het museum. Met het oog op het 19de eeuwse collectieprofiel werkt het museum samen met onder andere Singer Laren en het Dordrechts Museum. Met het Gemeentemuseum Den Haag vond een collectieruil plaats met gesloten beurs: Museum Gouda ontving een werk van Fantin Latour in ruil voor een Marthe Wéry (hedendaagse kunst). De focus op religieuze kunst heeft de banden met Museum het Catharijneconvent versterkt. Ook hebben de stadsmusea van Zutphen, Harlingen, Hoorn, Bergen op Zoom en Gouda de stichting 'De vijf samenwerkende musea in Nederland' opgericht met het doel om een serie reizende tentoonstellingen te organiseren, waarbij uit de collectie van het Rijksmuseum kan worden geput. Deze musea werkten al eerder samen met de expositie 'Rembrandt in zwart-wit'.

Aparte vermelding verdient het project Lalla Golda, een initiatief van Stichting Boughaz en Museum Gouda. In het museum werd met een expositie stilgestaan bij het feit dat de eerste Marokkanen zich vijftig jaar geleden vestigden in Gouda. In de tentoonstelling werd aandacht besteed aan de Goudse migrantengeschiedenis en in het bijzonder de rol van de vrouw hierin, werd werk getoond van Marokkaanse vrouwelijke kunstenaars uit Gouda, en werd Marokkaans keramiek geëxposeerd in combinatie met Gouds plateel.

In het kader van Lalla Golda vonden bovendien meerdere activiteiten plaats in de hele stad, in samenwerking met de Chocoladefabriek, Cinema Gouda, Filmhuis Gouda, Cultuurhuis Garensponnerij, Historische Vereniging die Goude, Brede School, Stichting Marokkaanse Nederlanders, en het Atlas Cultureel Centrum in Den Haag.

Museum Gouda heeft niet alleen het profiel van de stadscollectie herijkt, maar ook het museumgebouw en de inrichting vernieuwd. Mede dankzij financiële steun van het Gouds Catharina Gilde, de BankGiro Loterij, sponsoren en crowdfunding kon het museum investeren in herinrichting:

- vernieuwde entree Oosthaven met winkel
- vernieuwde entree en foyer Achter de Kerk
- Toonzalen voor wisselexposities
- Open depot Schatkamer van Gouda
- Presentatie over de productie van plateel en open depot
- Kindermuseum met kliederkelder
- Animatiefilm over ontstaan en groei van Gouda - Stadsmaquette van Gouda in 1562.

Door het verhaal van Gouda goed en aantrekkelijk te presenteren, draagt het museum bij aan het zelfbewustzijn en historisch besef van de inwoners van de stad, en vervult het museum een belangrijke rol in de stadsmarketing en promotie van Gouda. Elke twee jaar organiseert het museum een grote tentoonstelling die bijdragen aan een stijgend aantal bezoekers, met 40.000 bezoekers als voorlopig hoogtepunt in 2014.

Eind 2011 opende de in samenwerking met de Sint Jan georganiseerde tentoonstelling 'Schetsen van Schoonheid' over de cartons van de Goudse Glazen. Twee jaar later stond het werk van de schilder Henri Fantin-Latour centraal. En het afgelopen jaar stond in het teken van Erasmus. Het door het museum geïnitieerde Erasmusjaar werd bekroond door de onthulling van het door het museum geschonken Erasmusraam in de Sint Jan, gemaakt door Marc Mulders (verkozen tot landelijk kunstenaar van het jaar 2017). Een blijvende markering van het actuele ideeëngoed van Erasmus. En van de hechte relatie tussen stadsmuseum en stadskerk.

Stichting Goudse Sint-Jan

De samenwerking tussen Sint Jan en Museum Gouda is uniek en biedt grote kansen. In de kerk draait een promotiefilm over het museum en zijn vanzelfsprekend de wereldberoemde Goudse Glazen zelf te zien; in het museum draait een film over de ramen en zijn de cartons (de ontwerptekeningen) te zien evenals de altaarstukken die tijdens de reformatie uit de kerk verwijderd werden. De Sint Jan heeft zich de afgelopen jaren met steeds meer succes weten te positioneren als een toeristische topbestemming. De kerk krijgt een nieuwe publieksentree en een vernieuwde museale opstelling. Ook zal de Sint Jan deel uitmaken van het project 'Het grootste museum van Nederland' van het Catharijneconvent, waarmee de bekendheid van de 12 meest markante religieuze monumenten van Nederland zal worden vergroot. Jaarlijks trekt de Sint Jan ruim 50.000 bezoekers tijdens de museale openstellingen en ongeveer 26.000 bezoekers van concerten. De Stichting Goudse Sint-Jan verkent ook mogelijkheden om de positie als concertpodium, met name voor zangkoren, te versterken. De nieuwe flexibele inrichting van het Koor helpt hierbij.

De Sint Jan beschikt binnenkort over een museum registratie zodat de museumkaart ook hier geldig zal zijn en er combitickets voor het museum en kerk verkocht kunnen worden. Museum Gouda ondersteunt de Sint Jan bij het collectiebeheer en zoekt naar een manier om 'het geheim van Gouda', de ontwerptekeningen voor de Goudse Glazen, nog indringender te presenteren dan momenteel het geval is. De Sint Jan zal in een van de kerkhuisjes ook een film over het Erasmusraam gaan laten zien.

Firma van Drie

Tussen de Sint Jan en Museum Gouda ligt het historische-pand Roodbol, de voormalige steenhouwerij. In dit pand is de Firma van Drie actief. De Firma van Drie is een vrijwilligersorganisatie van firmanten (120 meest professionele kunstenaars) en kunstliefhebbers en heeft als doel een broedplaats te zijn voor talent en hedendaagse kunst bij een zo'n groot mogelijk publiek onder de aandacht te brengen. Behalve dat de organisatie een podium biedt voor professionele kunst uit Gouda en omgeving en een belangrijke netwerkfunctie vervult voor lokale kunstenaars, is de Firma ook een van de drijvende krachten achter Lichtkunstgouda. De Firma zal in de eerste helft van 2017 ook actief zijn in de Jeruzalemkapel, ter gelegenheid van het 10 jarig bestaan van de Firma. De Firma van Drie ontvangt van de gemeente een jaarlijkse tegemoetkoming voor de huisvestingskosten in pand Roodbol (gemeentelijk vastgoed).

Jeruzalemkapel

In het sfeervolle museumkwartier Achter de Kerk e.o. zijn nog meer culturele partners en kansen te vinden.

Museum Gouda is voorstander van een blijvende culturele bestemming voor de Jeruzalemkapel. Museum Gouda heeft hier sinds 2015 diverse activiteiten ondernomen en verschillende formats uitgepro-

beerd, van een artist in residence tot een atelier en presentatiecomplex voor Goudse kunstenaars. Lokale en jonge kunstenaars kregen een platform voor hun werk, en de kapel zelf kreeg dankzij de inzet van het museum een mooie tijdelijke invulling en publieksfunctie. Afhankelijk van besluitvorming over het Weeshuiscomplex (inclusief kapel) zal op een later moment bezien worden of het museum in staat gesteld kan worden om een structurele invulling te geven aan de Jeruzalemkapel.

2.3 De Goudse Schouwburg en Cinema Gouda

De Goudse Schouwburg is een van de bekendste voorzieningen van de stad, met een goede reputatie. De sterke programmering en gastvrije service maken de schouwburg tot een van de meest geliefde van Nederland, die steevast bovenin de ranglijsten staat van beste theaters. De Goudse Schouwburg werd in 2011 verkozen door de Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties als beste schouwburg van het land, en is ook daarna nog meerdere keren genomineerd. Ook werd de schouwburg in 2016 door de leden van de ANWB uitgeroepen tot het meest gastvrije theater van Nederland. De Goudse Schouwburg streeft ernaar zoveel mogelijk doelgroepen te bereiken door middel van een diverse en brede programmering. De schouwburg programmeert ook voorstellingen die de ontwikkelingen in de kunsten weergeven - aangeduid als 'Gouden Keuzes' - zelfs als daar relatief minder publiek voor te verwachten is. Onder het motto 'de Goudse Schouwburg gaat uw voorstelling te boven' wordt veel werk gemaakt van klanttevredenheid en klantenbinding. Dit komt tot uiting in de gastvrijheid van de medewerkers. Maar voor loyale bezoekers is er ook het 'Ga voor Goud' voordeel programma. En met theatertafelen bieden de schouwburg en 18 Goudse restaurants een totaal avondje uit. De bezetting van de grote en kleine schouwburgzaal is ook tijdens de financiële crisis op peil gebleven. In 2011 had de schouwburg 142.000 betalende bezoekers, in 2016 150.000. De brutomarge op voorstellingen - de omzet van de voorstellingen na aftrek van de inkoop kosten - behoort ook al jarenlang tot de hoogste in theaterland.

Naast de eigen programmering, biedt de schouwburg ook ruimte voor commerciële verhuur en wordt een aantal maal per jaar onder kostprijs een zaal aan amateurgezelschappen uit Gouda beschikbaar gesteld. Ook vindt in de schouwburg het jaarlijkse Gouds Kinderboekenfeest plaats, in samenwerking met de Brede School en vele andere culturele organisaties

Bij de besluitvorming over de bezuinigingen op cultuur, rond 2010, werd geconcludeerd dat de schouwburg niet gekort kon worden op de subsidie, zonder dat dit ten koste zou gaan van programmering, profilering, bereik en publieksinkomsten. De subsidie werd wel bevroren. Om op termijn meer inkomsten te genereren, ter versterking van de exploitatie van de schouwburg en om meer onderhoud te kunnen financieren van het schouwburgcomplex - dat overigens 25 jaar bestaat in 2017 - heeft de schouwburg het initiatief genomen voor de bouw van een nieuwe bioscoop. De gemeente stond hiervoor garant, ook omdat de bioscoop een belangrijke stimulans betekent voor de spoorzone. De oude Arcade bioscoop sloot eind 2014, en rond dezelfde tijd werd de nieuwe Cinema Gouda geopend. Gouwenaren en bezoekers uit de regio kunnen in zes zalen, uitgerust met de nieuwste techniek op het gebied van beeld en geluid, de nieuwste films zien. Met de komst van Cinema Gouda heeft het culturele aanbod in Gouda een belangrijke impuls gekregen.

De bioscoop trekt veel bezoekers, in 2016 227.000. Er zijn kansen om nog meer bezoekers te trekken op het moment dat de overige geplande voorzieningen aan de noordzijde van het station gerealiseerd zijn en de omgeving meer een verblijfsgebied is geworden. Ook geeft de stichting aan dat er in de omliggende gemeenten nog vele potentiële bezoekers te vinden zijn. De Cinema is bovendien van plan het succesvolle 50+ bioscoopprogramma uit te breiden.

2.4 Cultuurhuis Garensponnerij en Brede School

In Cultuurhuis Garensponnerij vinden Kunstpuntgouda, de amateurkunstmakelaar, Jeugdtheaterhuis en StudioGonz hun onderkomen. De Garensponnerij is na een verbouwing in 2012-2014 het centrum geworden voor cultuureducatie, talentontwikkeling en amateurkunst in Gouda en omgeving. In de Garensponnerij worden voorstellingen, optredens en andere evenementen georganiseerd en kan jong en oud cursussen en workshops volgen van professionele kunstenaars en docenten op het terrein van toneel, dans, muziek, media en beeldende kunst. Ook worden vanuit de Garensponnerij de amateurkunstverenigingen van Gouda ondersteund. De bij Kunstpuntgouda ondergebrachte amateurkunstmakelaar is een vraagbaak en steunpunt voor vele verenigingen. De afgelopen jaren heeft de makelaar onder andere geïnvesteerd in een gezamenlijk platform; op Netwerkamateurkunst.nl zijn alle activiteiten van Goudse en regionale amateurkunstverenigingen terug te vinden. Bovendien heeft de makelaar een belangrijke rol in het organiseren van activiteiten als het Korenfestival, Zotte Zaterdag, of de verkiezing van de stadsdichter.

Na de sluiting van de Werkschuit en de Muziekschool heeft Kunstpuntgouda als grootste gebruiker zijn intrek genomen in de Garensponnerij, en het beheer van het cultuurhuis op zich genomen. Ook is Kunstpuntgouda in de afgelopen jaren voor de regio Midden-Holland de penvoerder geweest van de landelijke regeling Cultuur educatie met Kwaliteit. De rijksoverheid stimuleert dat cultuureducatie een vast onderdeel wordt van het lesprogramma en heeft daartoe een matchingsregeling in het leven geroepen. Gemeentelijke subsidies, geormerkt voor cultuureducatie, worden met eenzelfde bedrag gematcht door het rijk om daarmee de samenwerking tussen scholen en culturele instellingen te stimuleren, de deskundigheid van leerkrachten en vakdocenten te bevorderen en doorlopende leerlijnen te ontwikkelen.

De Brede School is een onmisbare schakel in cultuureducatie, voor de organisaties in de Garensponnerij en ook voor andere culturele voorzieningen als het museum en de bibliotheek. De kinderbibliotheek in Korte Akkeren wordt zelfs gesubsidieerd via de Brede School. De Brede School onderscheidt zich door de unieke netwerkfunctie en de sterke samenwerking met, en het grote bereik onder Goudse scholen en vele maatschappelijke instellingen (zorg, welzijn, sport en cultuur). Door de ontwikkeling van een vraaggericht en evenwichtig aanbod van schoolse en niet-schoolse activiteiten, heeft de Brede School een belangrijke rol in het optimaliseren van de opvoeding- en ontwikkelingskansen van Goudse kinderen en jongeren.

Jeugdtheaterhuis Zuid-Holland

Cultuurhuis Garenspinnerij is een plek voor talent ontwikkeling. De groei van cursistenaantallen is in afgelopen jaren onder druk komen te staan, in lijn met landelijke trends. Door een flexibeler en korterdurend aanbod te creëren en meer vraaggericht te werken, pogen cultuureducatieve organisaties nieuwe doelgroepen aan zich te binden. Zo ook het Jeugdtheaterhuis Zuid-Holland, dat al 25 jaar actief is in de Garenspinnerij. Onder begeleiding van bevlogen docenten kunnen kinderen en jongeren hier kennismaken met verschillende theatervormen en maken zij voorstellingen. Het Jeugdtheaterhuis is een broedplaats voor jong theatertalent. Bovendien richt de organisatie zich de laatste jaren met educatieve projecten ook steeds meer op kinderen die niet vanzelfsprekend met cultuur in contact komen. Op verschillende scholen zijn schooltoneelclubs opgericht, waarbij kinderen uit de groepen 4 t/m 8 een eigen voorstelling maken, samen met leerkrachten en ouders/verzorgers.

Het Jeugdtheaterhuis heeft vijf lesplaatsen - Alphen aan den Rijn, Capelle aan den IJssel, Leiden, Maassluis en Gouda - en wordt gesubsidieerd door de betrokken gemeenten en de provincie. In de afgelopen jaren heeft de provincie er voor gekozen haar culturele taken nog slechts zeer beperkt uit te voeren. Er is dan ook vanuit de provincie fors bezuinigd op het Jeugdtheaterhuis, maar na een stevige lobby, ook vanuit de betrokken gemeenten, kon gelukkig voorkomen worden dat de provinciale subsidie in zijn geheel werd stopgezet.

2.5 Poppodia: StudioGonz en SoWhat!

Ook StudioGonz is gehuisvest in de Garensponnerij. De Gonz is een opstappodium voor beginnende bands, wordt niet gesubsidieerd en draait geheel op betrokken vrijwilligers. Met hun activiteiten dragen ook zij er aan bij dat de Garensponnerij voor jongeren een levendige ontmoetingsplaats is.

Aan de overkant van de Turfsingel is So What! te vinden. De bekende jongerensociëteit is drie avonden per week geopend. Op de vrijdag is het een poppodium met een diverse programmering, op zaterdag zijn er club avonden en op zondag is er een eetcafé. Net als in veel andere middelgrote steden zijn in Gouda geen gesubsidieerde podia voor popmuziek te vinden; organisaties als So What! zijn daarom geheel afhankelijk van de grote inzet van hun vrijwilligers en leden om te kunnen blijven bestaan. Hun activiteiten vormen een gewaardeerde aanvulling op het culturele aanbod in Gouda specifiek voor jongeren.

2.6 Verzetsmuseum Zuid-Holland

Het Verzetsmuseum Zuid-Holland maakt mensen bewust over het verzet en over de schendingen van mensenrechten in de Tweede Wereldoorlog en vandaag de dag. De instelling is een bewaarplaats voor een historische collectie uit WOII, maar het verzetsmuseum beperkt zich niet tot een museale functie. De organisatie heeft zich steeds meer ontwikkeld tot een educatief centrum voor mens en recht, vrijheid en burgerschap. Die educatieve functie wordt door de gemeente Gouda ondersteund met een jaarlijkse subsidie van € 22.000 (vanuit jeugdbeleid) voor activiteiten in het lokale primair en voortgezet onderwijs.

Het Verzetsmuseum had een provinciale functie. De provincie Zuid-Holland heeft enige jaren geleden echter besloten om de subsidie van € 150.000 terug te brengen naar € 0. Het voortbestaan van de instelling kwam daarmee op het spel te staan. Onderzocht wordt of de functie van het Verzetsmuseum ondergebracht kan worden in een verbreed concept voor de Chocoladefabriek. Ook het Filmhuis wil zich als nieuwe partner aansluiten. Samen met de huidige bewoners van de Chocoladefabriek geloven de zes partijen dat een uitbreiding van het concept en een verdere invulling van het gebouw kan leiden tot een nog mooiere invulling van de Chocoladefabriek voor het bestaande en een nieuw publiek. Alle mogelijke vormen van samenwerking worden onderzocht; dit onderzoek wordt ondersteund door de gemeente.

2.7 Filmhuis Gouda

Filmhuis Gouda heeft zich ontwikkeld tot een professioneel en bloeiend filmtheater met twee vaste krachten en ruim zeventig vrijwilligers. Steeds meer filmliefhebbers, maar ook scholen en maatschappelijke instellingen uit Gouda en de regio weten de weg te vinden naar het Filmhuis. Het Filmhuis heeft 30.000 bezoekers per jaar, en 2.400 donateurs. Het Filmhuis profileert zich niet alleen door vertoning van kwaliteitsfilms; er worden ook regelmatig filmcursussen en inleidingen over films gegeven. Ook is er elk jaar in de herfstvakantie het (landelijke) Cinekid jeugdfilmfestival en hebben Filmhuis Gouda en het gouds regionaal Architectuur platform (grAp) al zes keer het Architectuurfilmfestival georganiseerd. Het Filmhuis wordt niet gesubsidieerd.

2.8 Cultureel erfgoed en tradities

Stadsorganist en Gouda 750 jaar

Gouda is een historische Hollandse stad met een rijke geschiedenis. Daar getuigen de monumenten in de prachtige binnenstad van. En Museum Gouda is de plek waar het verhaal van Gouda beleefd kan worden. Maar op het gebied van de cultuurhistorie van Gouda zijn nog veel meer organisaties actief, verenigd in het Historisch Platform Gouda.

Binnenhavenmuseum Gouda, met zijn authentieke en museale vaartuigen, wordt gesubsidieerd vanuit toeristisch beleid. Het Kaas- en ambachtenmuseum in de Waag wordt geëxploiteerd door Uniekaas. Hier leert de bezoeker alles over de historie van de Goudse Kaas en hoe deze gemaakt wordt, en kan de bezoeker ook regelmatig zien hoe de Goudse pijpen gemaakt werden. In de Waag is sinds enige jaren ook de VVV gehuisvest. Kaas staat hoe dan ook steeds meer centraal in het evenementen- en stadsmarketingbeleid van Gouda. Met steun van gemeente en provincie wordt de haalbaarheid van een Cheese

Experience in de voormalige Arcadebioscoop onderzocht. Op de Markt vinden tegenwoordig al vanaf april tot en met augustus de bekende kaasmarkten plaats.

Immaterieel Erfgoed is een nieuwe tak van erfgoed sinds Nederland in mei 2012 het UNESCO-verdrag over immaterieel erfgoed ondertekende, met daarbij de verplichting een Nationale Inventaris op te stellen. Het gaat om cultuur die van generatie op generatie wordt doorgegeven en zich uit in tradities, rituelen en gewoonten. De coördinatie van de nationale lijst ligt in handen van het Nederlands Centrum voor Volkscultuur en Immaterieel Erfgoed.

Dankzij de grote inzet van particulieren zijn in 2014 twee Goudse tradities op de lijst geplaatst. Het ambacht 'Plateelschilderen in Gouda' wordt vertegenwoordigd door Trudy Otterspeer; Patrick Vermeulen brengt het aloude vakmanschap van Goudse pijpen maken opnieuw onder de aandacht.

Sinds 2003 kent Gouda een stadsdichter. De eerste drie stadsdichters werden aangewezen, sinds 2007 wordt de dichter benoemd voor in principe twee jaar op basis van een verkiezing. Elke maand publiceert de dichter een gedicht dat gaat over Gouda. In samenwerking met de gemeente en met behulp van het netwerk amateurkunst worden de gedichten verspreid door de stad en zo vaak als mogelijk afgedrukt in de Goudse Post. De verkiezingen worden mogelijk gemaakt dankzij GoudApot; een bundel met de verzamelde gedichten wordt gefinancierd door de gemeente.

Stadsorganist

De afgelopen jaren hebben verschillende steden de functie van stadsorganist opnieuw in het leven geroepen. Ook Gouda krijgt weer een stadsorganist, waarmee het college het belang van de Nederlandse en Goudse orgelcultuur onderstreept.

Iemand is stadsorganist zolang hij of zij in dienst is als (beroeps)organist van de Sint Jan, zoals ook in verleden het geval was. De huidige organist van de Sint Jan krijgt van het college van BenW alsnog de titel van stadsorganist toegekend; wanneer de Sint Jan zijn opvolger aanstelt, vervult hij of zij automatisch ook de functie van stadsorganist. De stadsorganist verzorgt orgelbespelingen bij officiële gelegenheden.

Cultuur- en erfgoedfonds: Gouda 750 jaar

In 2022 heeft Gouda 750 jaar stadsrechten. Dat gaat natuurlijk groots gevierd worden. Met ingang van het cultuurseizoen 2017-2018 gaan we op weg naar 750 jaar Gouda. Met een jaarlijks thema willen we zorgen voor verbinding van bestaande activiteiten van Goudse organisaties en ondernemers en zo de gezamenlijke aandacht richten op wat deze stad bijzonder maakt. Geïnspireerd door de historische traditie van kaas en stroopwafels, en de keuken van Gouda, is het thema voor het seizoen 2017-2018: Gouda smaakt naar meer!

Op initiatief van de gemeente Gouda wordt een cultuur- en erfgoedfonds opgericht dat gaat helpen om activiteiten mogelijk te maken. GoudaOnderneemt!, Historisch Platform Gouda en Groene Hart Ziekenhuis hebben zich als ambassadeur verbonden aan het initiatief. De gemeente heeft voor de start

van het fonds budget gereserveerd, en ook organisaties als het Jac Bezemerfonds, Sociëteit Bouwen&Wonen en het Oude Mannen Huis hebben reeds financiële steun toegezegd. Het fonds zal per themajaar middelen beschikbaar stellen voor nieuwe publieksprojecten en voor gezamenlijke promotie. Een kwartiermaker gaat dit fonds de komende tijd verder optuigen. Uiteraard zal met het fonds ook gespaard worden voor de festiviteiten in 2022.

Het doel van het op te richten fonds is de band verstevigen die bewoners en organisaties met de stad hebben. Trots, saamhorigheid en historisch besef vergroten. En innovatie en samenwerking in Gouda stimuleren. Want we willen niet alleen terugkijken, maar ook vooruit. Wat kenmerkt Gouda? Wat heeft de stad gevormd en waar willen wij naar toe? Wat betekent het om Gouwenaar te zijn? Om hier te wonen, te werken, naar school te gaan? Het fonds verbindt het verleden met het heden en de toekomst van onze stad, en brengt bewoners, ondernemers, culturele sector, toeristische veld, scholen en vele anderen bij elkaar.

2.9 Vrijwilligers, burgerinitiatieven en evenementen

In de gesubsidieerde voorzieningen werken veel vrijwilligers. In bijvoorbeeld Museum Gouda gaat het om tachtig mensen. Maar vrijwilligers houden ook buiten deze infrastructuur de cultuur in Gouda in stand, in al haar uitingen. Zij dragen de muziekverenigingen, de koren, amateurtoneel en zoals hiervoor al aangegeven het immaterieel erfgoed van de gemeente.

De gemeente is trots op de vrijwilligers in de culturele sector. En op de kracht en de initiatiefrijkheid van de Goudse samenleving. Daarom is GoudApot in het leven geroepen, ter ondersteuning van initiatieven van Goudse inwoners en organisaties. Er zijn reeds veel culturele activiteiten ondersteund. De nieuwe manier van subsidieverstrekking - voor de stad, door de stad - zal worden geëvalueerd, waarbij nadrukkelijk gekeken zal worden naar hoe culturele initiatieven nog beter mogelijk gemaakt kunnen worden.

Een burgerinitiatief dat aparte vermelding verdient, is GOUDasfalt. GOUDasfalt wil op het voormalige terrein van Koudasfalt een combinatie van werken en wonen gaan bieden, met recreatie, culturele activiteiten en andere evenementen. Op het gebied van (culturele) evenementen gebeurt hoe dan ook al veel in de stad. Zonder uitputtend te zijn, wijzen wij op vaste waarden als de Keramiekdagen, de Ate-lierroute of de Houtmansplantsoen concerten, maar ook op de eerste Goudse editie van Popronde (mede georganiseerd door So What!), Art Gouda (in het Weeshuis) en eenmalige evenementen als the Passion, Goudsch Getij, en de landelijke Sinterklaasintocht.

2.10 Creatieve ondernemers

Naast de culturele ondernemers in de gesubsidieerde infrastructuur, kent Gouda ook veel enthousiaste zelfstandige ondernemers in de creatieve sector. Lokale kunstenaars en galeriehouders verrijken het culturele klimaat. De ateliers in de stad, plekken als Arti Legi of de Ruimte van Rolf, en exposities in het oude stadhuis bevorderen het culturele profiel van Gouda. Bijzondere vermelding verdient ook de Kunstuitleen Gouda, die een breed publiek in contact brengt met hedendaagse beeldende kunst.

Cultureel Gouda heeft bovendien een aantal bekende ambassadeurs. De band Handsome Poets, operazangeres Tania Kross, singer-songwriter Maaïke Ouboter, zangeres Hind en actrice Esmee van Kampen zijn verbonden aan Gouda. Voor enkelen geldt zelfs dat zij hun eerste stappen op het podium hebben gezet in de Garensponnerij.

2.11 Media

Sinds 1986 is Stichting Regionale Omroep Gouwestad, kortweg RTV Gouwestad, de lokale omroep van Gouda. RTV Gouwestad verzorgt omroepprogramma's op radio en tv, die in hoge mate gericht zijn op de inwoners van Gouda en omgeving. De lokale omroep is de publieke leverancier van onafhankelijke lokale informatie op een breed scala van maatschappelijke terreinen zoals politiek, cultuur, en educatie.

De basis voor de rol en het functioneren van lokale omroepen ligt in de Mediawet. De wet verbiedt invloed van overheden op (lokale) omroepen. De programmering van RTV Gouwestad wordt gecontroleerd door een programmabeleidsbepalend orgaan. In de Mediawet is bepaald hoe een dergelijk orgaan moet worden samengesteld en moet functioneren, en is ook vastgelegd op welke wijze de lokale omroep verantwoording aflegt, zowel op inhoud als financiën. Het Commissariaat van de Media houdt hier toezicht op.

Eén keer in de vijf jaar moet de zendmachtiging verlengd worden. De gemeenteraad brengt daarvoor advies uit aan het Commissariaat van de Media. In 2017 is dit opnieuw aan de orde. Naast RTV Gouwestad heeft ook GoudaFM een aanvraag ingediend voor de licentie. Besluitvorming hierover volgt in een separaat traject.

3. Conclusie en kerncijfers

Gouda kent een rijk cultureel klimaat. De culturele voorzieningen hebben mooie successen weten te boeken, tot op landelijk niveau. En ook buiten de gesubsidieerde infrastructuur laat cultureel Gouda zijn kracht en enthousiasme zien. In het volgende hoofdstuk gaan we dieper in op de sterktes van cultureel Gouda, en staan we stil bij de kansen die nog gepakt kunnen worden. Ter ondersteuning van die afweging, en ter onderbouwing van de voorgestelde speerpunten, geven wij eerst nog enkele samen-vattende kerncijfers.

Bezuinigingen 2012-2016

	bezuinigingen 2012-2016	
Openbare bibliotheek Gouda	700.000	-32% t.o.v. 2011
Museum Gouda	500.000	-30% t.o.v. 2011
Kunstpuntgouda	350.00	-31% t.o.v. 2011
Jeugdtheaterhuis	70.000	-48% t.o.v. 2011
Goudse Schouwburg	nullijn sinds 2009	

Eigen inkomsten (publiek, verhuur, fondsen, etc) als percentages van totale baten (incl. gemeentesubsidie)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Museum	9	8	20	12	30	18
Bibliotheek	20	21	26	26	29	33
Kunstpuntgouda	38	39	38	36	39	44
Schouwburg	87	87	86	86	87	90

Publieksbereik

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Museum	29.000	32.000	34.000	40.000	34.000	39.500
Bibliotheek	308.000	331.000	306.000	349.000	435.000	479.000
Kunstpuntgouda	24.000	20.000	21.000	24.000	32.000	32.000
Schouwburg	142.000	126.000	140.000	136.000	141.000	150.500

Begroting 2018

Subsidies basisinfrastructuur (inclusief huur)	
Openbare bilibothek	1.599.437
Kinderbibliotheken	130.000
Museum Gouda	1.309.755
Goudse Schouwburg	734.416
Cultuurhuis Garensponnerij / Kunstpuntgoudsa, inclusief amateur-kunstmakelaar	936.075
Jeugdtheaterhuis	79.857
Firma van Drie	20.000
Lokale omroep (wettelijke taak)	41.444
Budget kunst in de openbare ruimte	5.000
Cultuur- en erfgoedfonds (reserve € 135.000)	50.000
TOTAAL	4.905.984
Combinatiefunctionarissen (productgroep sport)	60.000
Educatie Verzetsmuseum (productgroep jeugd)	22.000

Deel 2: speerpunten en basisinfrastructuur

4. SWOT analyse

Op basis van gesprekken met vertegenwoordigers van de culturele sector en van organisaties daarbuiten is een sterkte/zwakte analyse opgesteld:

in-tern	Sterktes	Zwaktes
	<ul style="list-style-type: none"> - Gouda heeft een brede culturele infrastructuur - Sterk ontwikkelde culturele voorzieningen, met goede reputaties (beste bibliotheek NL, beste schouwburg) en goede huisvesting en faciliteiten - Netwerkfunctie Brede School 	<ul style="list-style-type: none"> - De waarde van (de activiteiten van) cultuur kan breder gevoeld en meer benut worden. - De bestuurlijke betrokkenheid tussen gemeente en culturele organisaties (ook toezichthouders) kan sterker - De samenwerking van cultuur met andere sectoren (bedrijfsleven, stadsmarke-

	<ul style="list-style-type: none"> - Gouda kent een actief verenigingsleven, ondersteund door netwerkamateurkunst - Gouda heeft een landelijke voortrekkersrol wat betreft innovatief burgerschap. Veel initiatieven van burgers, mogelijk gemaakt door GoudApot - Aantrekkelijke historische binnenstad, aansprekende geschiedenis - Goed georganiseerd netwerk in de binnenstad (beste binnenstad van NL) - Divers evenementenaanbod. Landelijke aandacht voor The Passion en Intocht Sinterklaas - Bereikbaarheid en ligging Gouda 	<ul style="list-style-type: none"> - ting, etc.) is de afgelopen jaren gegroeid, maar kan sterker - Hetzelfde geldt voor onderlinge samenwerking (beperkte gezamenlijke promotie, etc.) - Beperkt bereik onder jongeren en inwoners met een migrantenachtergrond - Kwetsbare financiële positie gesubsidieerde instellingen - Geen middelen voor incidentele culturele initiatieven, vernieuwing of experiment. En beperkt budget voor (beheer van) kunst in de openbare ruimte.
extern	<p>Kansen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lokalisering en cultuurhistorie; immer toenemende aandacht voor de eigen omgeving. Gouda 750 & fonds - Stadsmarketing en stijgend aantal bezoekers Westergouwe - Grotere rol van gemeente in het sociaal domein - Individualisering, creativiteit, vergrijzing - Verbinden culturele instellingen met particuliere initiatieven - Groeiend besef kansen (cultureel) ondernemerschap en nieuwe financieringsvormen - Wisseling van de wacht: nieuw management van de C4 biedt nieuwe inzichten en kansen voor voortdurende innovatie 	<p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Druk op gemeentelijke financiën - Bezuinigingen op cultuur door provincie (Jeugdtheaterhuis en Verzetsmuseum) - Individualisering en verminderde loyaliteit; steeds minder 'vaste klanten' - Concurrentie door andere vormen van vrijetijdsbesteding, binnen en buiten Gouda

5. Speerpunten en infrastructuur

Mede naar aanleiding van de sterkte/zwakte analyse wordt het cultuurbeleid in Gouda geactualiseerd. De artistieke en intrinsieke waarde van cultuur blijft ten grondslag liggen aan het beleid. Kunst en cultuur inspireert, verwondert, daagt uit en biedt mogelijkheden voor persoonlijke ontwikkeling. Streven was en blijft dan ook dat zoveel mogelijk mensen dit ervaren. Maar cultuur heeft een nog grotere betekenis; cultuur is ook van grote waarde voor het sterker en mooier maken van de stad en is van meerwaarde voor de uitdagingen binnen het sociaal domein.

De afgelopen jaren kende het cultuurbeleid twee algemene beleidsdoelstellingen: enerzijds een zo groot mogelijk cultuurbereik evenals het stimuleren van actieve deelname aan kunst en cultuur, anderzijds het bevorderen van cultureel ondernemerschap. Die doelstellingen blijven staan en worden aangevuld tot in totaal vier speerpunten van het cultuurbeleid in Gouda voor de jaren 2018-2022.

5.1 Groot bereik en brede participatie cultuur en cultuureducatie

Wij gaan voor culturele instellingen die een kwalitatief goed, divers, laagdrempelig en samenhangend aanbod voor alle Gouwenaars en bezoekers verzorgen. Waar zoveel mogelijk gebruik van wordt gemaakt. Samen met de culturele organisaties is bezien welke mogelijkheden er zijn om met bestaande middelen het publieksbereik verder te doen toenemen. Dit is maatwerk. De organisaties hebben immers elk een eigen profiel, een uniek programma en diverse doelgroepen. Specifiek aandachtspunt voor het doelgroepenbeleid van de verschillende culturele organisaties is de wervingskracht in de regio. In het volgende hoofdstuk – de speerpuntenmatrix – zijn per organisatie de ambities voor de komende jaren opgenomen.

Cultuureducatie

Binnen het streven naar een optimaal cultuurbereik krijgt cultuureducatie extra aandacht. Cultuureducatie stimuleert de ontplooiing van talenten en vaardigheden en is daarmee cruciaal voor de persoonlijke ontwikkeling van kinderen en jongeren. Het geeft zelfvertrouwen en handvatten om een plek te vinden in een snel veranderende samenleving. Cultuureducatie draagt bij aan historisch besef en ontwikkelt de kennis en vaardigheden waarmee burgers zich bewust kunnen bewegen in een gemedialiseerde wereld.

seerde samenleving. Door leren open te staan voor nieuwe ervaringen en de ander kan bovendien een ruimdenkende houding ontstaan.

Cultuureducatie is het verzamelbegrip voor kunsteducatie, erfgoededucatie, en media- en literatuureducatie. We maken onderscheid in drie leervormen: actief (zelf doen), receptief (kijken naar een voorstelling of tentoonstelling) en reflectief (leerlingen denken, lezen en praten erover met elkaar). De combinatie van actieve, receptieve en reflectieve elementen levert de effectiefste vorm op van cultuureducatie.

Wij willen dat alle kinderen en jongeren toegang hebben tot kwalitatief goed cultuuronderwijs op school en na school. Cultuureducatie moet daarom een vaste plaats krijgen in het curriculum van alle scholen en er moet een goede verbinding zijn met het buitenschoolse aanbod. In het kader van de rijksregeling Cultuureducatie met Kwaliteit is een begin gemaakt met een stelselwijziging op het vlak van cultuuronderwijs, die gericht is op meer vraagsturing vanuit de scholen, een betere verankering van het cultuuronderwijs in het beleid en de curricula van de scholen en meer samenwerking tussen culturele instellingen als het gaat om een samenhangend en op maat van de scholen gesneden aanbod. Einddoelen en doorlopende leerlijnen worden gekoppeld aan bestaande en nog te ontwikkelen culturele activiteiten. Cultuureducatie heeft meer dan vroeger een vaste plek gekregen in het curriculum van scholen.

Cultuurhuis Garensponnerij en de Brede School hebben een voortrekkersrol in de verdere ontwikkeling en verankering van Cultuureducatie met Kwaliteit. De Goudse Schouwburg, Museum Gouda, Bibliotheek Gouda, Streekarchief Midden-Holland, Filmhuis Gouda, Kunst uitleen, Jeugdtheaterhuis en Verzetsmuseum Zuid-Holland zijn nauw bij de uitvoering van plannen betrokken. De pabo Driestar Educatief heeft een theoretisch kader ontwikkeld.

De voor Nederland behoorlijk unieke netwerkfunctie van de Brede School is mede verantwoordelijk voor het grote bereik van Cultuureducatie met Kwaliteit; 31 scholen in Gouda doen mee. De komende periode ligt het accent dan ook niet meer op verbreding, maar op verdieping van cultuureducatie in Gouda en omstreken. Midden-Holland werkt daarbij nauw samen met Alphen aan den Rijn (Parkvilla) en Nieuwkoop. Voor de nieuwe subsidieperiode 2017-2020 worden de bestaande gemeentelijke educatie subsidies voor Cultuurhuis Garensponnerij en de Brede School opnieuw gematcht met rijksgeld.

Ook de combinatiefunctionarissen cultuur en onderwijs, eveneens gezamenlijk gefinancierd door rijk en gemeente, vormen een onmisbare schakel in het cultuuronderwijs. Combinatiefunctionarissen geven les, coördineren activiteiten, en geven ondersteuning aan docenten. Cultuurhuis Garensponnerij en Jeugdtheaterhuis hebben elk een cultuurcoach, en de bibliotheek een mediacoach. Museum Gouda en de Goudse Schouwburg ontwikkelen in samenwerking met de Brede School plannen om ook hun cultuureducatief bereik te vergroten.

Cultuureducatie is, ten slotte, ook van groot belang voor de toekomst van de culturele sector zelf. Onderzoek heeft uitgewezen dat als mensen niet tijdens hun jonge jaren in aanraking komen met kunst en cultuur, de kans kleiner is dat zij later wel musea of theaters bezoeken. Als er niet al in de jeugd een basis is gelegd, vindt het toekomstige publiek zijn weg niet naar culturele instellingen.

5.2 Toekomstbestendige infrastructuur

Gouda mag zich rijk rekenen met succesvolle professionele culturele instellingen. Wij willen de gesubsidieerde organisaties verder helpen versterken door hen te blijven aanspreken op hun ondernemerschap en dienstverlening naar de stad.

Uit onderzoek van het Sociaal Cultureel Planbureau blijkt dat Nederlanders gemiddeld over 45 uur vrije tijd per week beschikken. Mediagebruik (lezen, tv, audio, computer) is het meest gekozen tijdverdrijf. Met bezoek aan cultuur is gemiddeld een half uur per week gemoeid, Culturele organisaties moeten dus strijden om aandacht en de besteding van schaarse tijd. Cultureel aanbod dat de aansluiting met de tijdgeest mist, raakt uit de belangstelling. De culturele organisaties in Gouda hebben zich met succes vernieuwd de afgelopen jaren, maar het is zaak blijvend te innoveren, te werken aan zichtbaarheid, en scherp te blijven op de betekenis voor publiek en maatschappij. In het verlengde daarvan zal een culturele organisatie zich er ook rekenschap van moeten geven dat de financiering van kunst en cultuur niet door iedereen als vanzelfsprekend wordt ervaren. Een culturele organisatie zal zijn maatschappelijke waarde voortdurend moeten willen aantonen en werkt weloverwogen aan versterking van zijn draagvlak.

Cultureel ondernemerschap

Bij (cultureel) ondernemerschap gaat het vaak om het vergroten van inkomsten. En dat is belangrijk. Maar cultureel ondernemerschap behelst meer en gaat ook over het realiseren van de artistieke of culturele doelen van de organisatie, over innovatie, over duidelijke positionering en profilering, of het aangaan van nieuwe partnerschappen. In de uitgangspuntennotitie voor deze cultuurnota hebben wij cultureel ondernemerschap omschreven aan de hand van vier kernwaarden die gedeeld worden door gemeente en culturele organisaties:

- **Daadkracht**
Wij staan voor cultuur. Cultuur is belangrijk voor de stad. Dus de gemeente heeft bezuinigd, maar óók geïnvesteerd. De instellingen hebben loyaal meegewerkt aan de bezuinigingen én zichzelf tegelijkertijd vernieuwd. In moeilijke tijden jezelf positioneren als beste bibliotheek van het land, een nieuwe bioscoop bouwen, of een herwaardering van het stadsmuseum te bewerkstelligen – dat getuigt van ondernemerschap, lef en daadkracht.
- **Toekomstgericht**
We kijken continu of het eigen functioneren en de bijdrage aan de samenleving beter kan. En zijn daar open en transparant over. Dat geldt evenzeer voor de gemeentelijke organisatie als voor culturele instellingen. We kijken waar behoefte aan is, en durven werk en aanbod daar op af te

stemmen. Tegelijkertijd wordt zo geïnvesteerd in draagvlak. Met solide bedrijfsplannen investeren de culturele organisaties in de toekomst van de eigen organisatie en van de stad.

- **Inventief**

Cultuur in Gouda heeft zich de afgelopen jaren vernieuwd en blijft innoveren. De organisaties blijven nadenken over nieuwe concepten, verdienmodellen en marketingactiviteiten. De gemeente wil ruimte bieden voor die innovatie.

- **Samen slim**

Gouda is sterk in met weinig middelen veel mogelijk maken. Gemeente en culturele organisaties willen maximaal gebruik maken van de kracht van de stad. We staan open voor elkaars ideeën en wensen, en werken samen met oog voor de collectieve belangen.

In de afgelopen jaren zijn grote successen behaald. Een toekomstbestendige culturele infrastructuur rust echter niet op zijn lauweren en blijft werken aan zijn ondernemerschap. De organisaties moeten financieel succesvol zijn en blijven, een strategie ontwikkelen voor het genereren van inkomsten, en investeren in een gezonde bedrijfsvoering. De Chocoladefabriek en Museum Gouda hebben hiertoe eerder al beleids- en bedrijfsplannen opgesteld, die ten grondslag lagen aan de herontwikkeling en nieuwe positionering van deze organisaties. De nieuwe directeuren, recent aangetreden, zullen daar waar nodig in de komende jaren de bedrijfsplannen blijven actualiseren. Voor de schouwburg en cultuurhuis is geïnvesteerd in het opstellen van nieuwe bedrijfsplannen. Een analyse van de bedrijfsvoering en (financiële) ontwikkelmogelijkheden van de C4, is te lezen in hoofdstuk 11 exploitatie gesubsidieerde instellingen.

Werken aan een toekomstbestendige bedrijfsvoering en het versterken van ondernemerschap kan niet zonder zicht op continuïteit. Een meerjarig perspectief biedt ruimte voor meerjarige plannen. Met de nieuwe cultuurnota wil de gemeente tot en met 2022 duidelijkheid bieden over meerjarige subsidiering van de culturele basisinfrastructuur van de stad, gelijk aan de looptijd van dit meerjarige beleidskader. Zie hoofdstuk 10 voor een toelichting op de subsidiesystematiek.

Duurzaamheid

Een toekomstbestendige culturele infrastructuur denkt na over zijn eigen toekomst, en die van zijn omgeving. De culturele voorzieningen worden gestimuleerd een duurzaam evenwicht te bereiken tussen een solide eigen bedrijfsvoering, een sterke lokale economie, en een goed leefmilieu en klimaat. Wij spreken de gesubsidieerde organisaties aan op hun verantwoordelijkheid om bijvoorbeeld energiebesparende maatregelen te nemen, afval gescheiden in te zamelen, en duurzaam aan te besteden en in te kopen.

De gemeente zelf investeert bovendien in de duurzaamheid van het culturele vastgoed. Op de Garenspinnerij zijn inmiddels zonnepanelen geplaatst.

Samenwerking

Gouda is sterk in samenwerken. Bij de verkiezing tot beste binnenstad werd de dynamiek, wilskracht en vooral samenwerking in de stad geprezen. Ook de culturele partijen werken samen met vele partijen, binnen en buiten de culturele sector. De zogeheten C9 is een overlegorgaan van 9 Goudse culturele organisaties. De vier grootste culturele partijen - Museum Gouda, bibliotheek, schouwburg en Cultuurhuis Garenspinnerij - trekken samen op als de C4.

Samenwerking ligt ten grondslag aan het succes van de Chocoladefabriek. Het Cultuurhuis zet eveneens in op een uitbreiding van de samenwerking, binnen en buiten de muren van de Garenspinnerij. De Brede School is voor alle culturele organisaties een belangrijke samenwerkingspartner. Museum Gouda en Sint Jan hebben ook een steeds hechtere relatie. De grote culturele organisaties voelen bovendien een verantwoordelijkheid om ook kleinere, veelal niet gesubsidieerde partijen, te laten profiteren van de verdere ontwikkeling van de Goudse culturele sector.

Samenwerking is het meest succesvol als partijen dit op eigen initiatief en vanuit eigen kracht en enthousiasme invullen. De organisaties krijgen hier dan ook ruimte voor. Desalniettemin wil de gemeente nadrukkelijk aandacht blijven besteden aan de kansen voor verdere samenwerking in de culturele sector. De speerpunten van deze cultuurnota geven daar blijk van. Eventuele kansen bijvoorbeeld op het gebied van collectieve promotie of - op onderdelen - een gezamenlijke back-office of inkoop, willen wij niet onbenut laten. In overleg met de culturele organisaties zullen wij deze mogelijkheden verder verkennen en zo nodig concrete (prestatie)afspraken gaan maken.

5.3 Cultuur en economie

Cultuur zet Gouda goed op de kaart. Aansprekende voorzieningen en een levendige culturele agenda zorgen voor een aantrekkelijke stad. De Goudse binnenstad ontwikkelt zich steeds meer van kernwinkeelgebied tot kernverblijfsgebied, waar beleving en sfeer een steeds belangrijker rol spelen. Kunst en

cultuur zijn bij uitstek de smaakmakers van de stad. Hoe aantrekkelijker het aanbod van kunst en cultuur, hoe hoger de belevings- en verblijfswaarde van het gebied. Hoe groter de aantrekkingskracht op inwoners en bezoekers, hoe hoger de economische waarde van de stad kan stijgen. En die nieuwe economische waarde, waar (cultureel) ondernemers, winkeliers en horeca van profiteren, kan weer een financieringsbron worden voor een uitbreiding van het cultureel programma.

Wij willen de bijdrage van cultuur aan de lokale economie en binnenstad meer zichtbaar maken. Met het robotlab en lego-programmeringworkshops investeert de bibliotheek in de IT-studenten van de toekomst. Maar de bijdrage is ook heel concreet en direct. Zo krijgt de stationsgarage extra parkeerplaatsen door bezoekers van Cinema Gouda. Met theatertafelen bieden de Goudse Schouwburg en achttien restaurants aan bezoekers een heerlijk avondje uit. Markant gemeentelijk vastgoed wordt beheerd door huurders die zich inzetten voor een aantrekkelijke stad. Extra bezoekers van buiten Gouda komen specifiek naar de Goudse Schouwburg of de tentoonstellingen in Museum Gouda.

Wij delen allemaal onze passie voor de stad. Er is geen budget voor nieuwe initiatieven, maar door te investeren in de ontwikkeling van (nieuwe) samenwerkingsverbanden of bijvoorbeeld gezamenlijke promotie kunnen we Gouda sterker maken. De culturele organisaties zijn inmiddels vertegenwoordigd in het overleg van de Werkgroep Binnenstad, en er wordt gesproken over een creatieve tak bij het ondernemersfonds.

De samenwerking tussen cultuur, ondernemers, inwoners, gemeente en vele andere betrokken partijen zal ook cruciaal zijn voor het welslagen van de viering van 750 jaar stadsrechten voor Gouda, in 2022. Het jaar 2022 is dan ook niet toevallig gekozen als laatste jaar van deze nieuwe cultuurnotaperiode. De inzet van alle culturele partijen is cruciaal om een prachtig feest te kunnen vieren. Maar ook in de aanloop naar 2022 vragen we de culturele voorzieningen een bijdrage te leveren aan het realiseren van de ambities die we hebben met het op te richten cultuur- en erfgoedfonds. Doel van dit fonds is het historisch besef te vergroten en de samenwerking en innovatie in de stad te stimuleren. Het fonds zal in opmaat naar 750 jaar Gouda met themajaren aandacht gaan besteden aan specifieke Goudse thema's. Te beginnen in het seizoen 2017-2018 worden bestaande en nieuwe activiteiten rond het thema 'Gouda smaakt naar meer' gekoppeld, in samenwerking tussen de culturele sector, ondernemers, erfgoed, toerisme, onderwijs en vele andere partijen.

5.4 Cultuur en het sociale domein

De afgelopen jaren hebben gemeenten de regie gekregen over veel zorgtaken. Mede door de decentralisering op het gebied van jeugdzorg en welzijn zijn gemeenten meer dan vroeger in staat om verbanden te leggen tussen cultuur en het sociale domein. Voor culturele instellingen ligt hier een kans om hun maatschappelijke relevantie te bewijzen en mogelijk nieuwe inkomstenbronnen aan te boren. Wij willen de betekenis van cultuur voor het sociale domein meer zichtbaar maken, en verbanden leggen of versterken.

Actieve en passieve cultuurparticipatie kunnen mensen met elkaar in contact brengen. Dit geldt bij uitstek voor amateurkunst. Gouda kent een rijk verenigingsleven, met veel koren, fanfares, theatergenootschappen, etc. Het gezamenlijk beoefenen van amateurkunst heeft belangrijke sociale opbrengsten; het draagt bij aan een positief zelfbeeld en zorgt voor trots op wat gezamenlijk tot stand is gebracht. Amateurkunst bevordert de sociale cohesie en kan bijvoorbeeld ook een rol spelen in de bestrijding

van eenzaamheid. Amateurkunstenaars zijn actief en betrokken - niet in de laatste plaats omdat er veel vrijwilligers nodig zijn. En die betrokkenheid is krachtig, omdat de activiteit aansluit op hun interesses. De maatschappelijke waarde van amateurkunst is groot. Wij gaan door met het subsidiëren van het steunpunt amateurkunst, als een integraal onderdeel en een van de belangrijkste pijlers van Cultuurhuis Garenspinnerij. De Garenspinnerij gaat ook de samenwerking met wijkorganisaties, jeugd- en zorginstellingen uitbreiden en programma's ontwikkelen om bijvoorbeeld ouderen uit hun isolement te halen. Cultuurhuis Garenspinnerij is niet de enige organisatie die actief is op dit terrein. De bibliotheek gaat onderzoeken of bewoners van zorgcentra nog beter bediend kunnen worden. De schouwburg heeft een seniorenprogrammering in de Cinema.

Cultuur heeft van oudsher ook een rol op het terrein van integratie. Aansprekende voorbeelden waren de voorstelling Jihad in de Goudse Schouwburg en het project Lalla Golda in Museum Gouda. Met deze tentoonstelling werd stilgestaan bij het gegeven dat de eerste Marokkanen zich vijftig jaar geleden vestigden in Gouda. In het project werd gekozen voor een originele invalshoek: de vrouw als stille kracht achter de migratie.

De culturele voorzieningen zullen in hun programmering aandacht blijven houden voor alle inwoners en bevolkingsgroepen van Gouda. Zo is het Cultuurhuis bezig een multiculturele denktank op te zetten om met een diverser vraaggestuurd aanbod ook in te spelen op de behoeften van mensen met een migratie achtergrond.

Wij merken tevens op dat de faciliteiten van de culturele voorzieningen zelf ook van betekenis zijn voor het integratiebeleid; zo is de Chocoladefabriek, met de gezaghebbende en neutrale reputatie die bibliotheken hebben, een plek waar alle bevolkingsgroepen elkaar ontmoeten, moslimmeisjes alleen kunnen en mogen studeren, en iedereen ruimte krijgt voor persoonlijke ontwikkeling.

De bibliotheek heeft hoe dan ook een steeds belangrijker rol binnen het sociale domein. Wij blijven deze ontwikkeling van harte ondersteunen. Een goede beheersing van de Nederlandse taal is cruciaal voor succesvol sociaal beleid. De bibliotheek heeft een actieve en centrale rol in de bestrijding van laaggeletterdheid. Er wordt door een brede coalitie van partners in Gouda gewerkt aan een Gouds Taalkoord. Dit convenant voorziet in de oprichting van een Taalnetwerk van betrokken partners die samenwerken in een Taalhuis met diverse taal informatiepunten zoals in de gebiedsservicecentra, het ziekenhuis en het Huis van de Stad. Het centrale loket wordt gehuisvest in de bibliotheek, bij uitstek de omgeving voor taal, lezen en leren. Een integrale aanpak en samenwerking moet er voor zorgen dat de deelnemers aan de verschillende cursussen nog beter worden bediend, en moet leiden tot een betere signalering en doorverwijzing.

Ook met de activiteiten op het terrein van leesbevordering bij kinderen wordt geïnvesteerd in de kracht en ontwikkeling van onze inwoners. De kinderbibliotheken zijn dan ook tot voor kort gesubsidieerd door de inzet van middelen uit de begroting voor het sociale domein².

Social return on investment

De gemeente vraagt de gesubsidieerde culturele infrastructuur om een bijdrage te leveren aan het gemeentelijk beleid ten aanzien van Social Return on Investment. Met activiteiten als de bestrijding van laaggeletterdheid bevorderen de organisaties de maatschappelijke participatie van kwetsbare burgers. Maar ook wordt werkgelegenheid geboden aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Museum Gouda heeft afspraken met Promen en biedt werkervaringsplaatsen aan. Ook Cultuurhuis Garenspinnerij biedt werkervaringsplaatsen aan, in samenwerking met Promen, Gemiva, Kwintes en de GGZ. Bovendien worden stageplaatsen aangeboden en worden bijvoorbeeld jongeren in licht- en geluidtechniek getraind om ze zo extra kansen op de arbeidsmarkt te bieden.

De schouwburg heeft reeds een langdurige relatie met Promen en zal in zijn nieuwe bedrijfsvoering nadrukkelijker aandacht gaan besteden aan social return on investment. De Chocoladefabriek werkt ook met Promen, voor de schoonmaak. Via inhuur krijgen bovendien beginnende zzp'ers afkomstig uit een uitkering de kans een nieuwe carrière op te bouwen. Jonge Gouwenars die al jaren niet op niveau aan het werk komen, krijgen de kans om zich bij de bibliotheek te bewijzen, via projectbaantjes en doorgroei vanuit de vrijwilligerspool. De bibliotheek wil tevens op structurele basis leerwerkplekken, werkervaringsplaatsen, of stageplekken voor jongeren zonder startkwalificatie gaan aanbieden.

Meedoen en toegankelijkheid

Wil cultuur van betekenis kunnen zijn voor het sociale domein, en kunnen bijdragen aan een inclusieve samenleving, is de beschikbaarheid en toegankelijkheid van cultuur een apart aandachtspunt. De culturele organisaties praten mee over de ontwikkeling van een stadspas, waarmee onder meer mensen met een laag inkomen korting kunnen krijgen. De bibliotheek heeft ook cadeaulidmaatschappen ontwikkeld, waarmee de bibliotheek via de Voedselbank en sociale wijkteams voor iedereen toegankelijk wordt gemaakt, en draagkrachtige Gouwenaren worden uitgedaagd om iets te betekenen voor minder bedeelde.

De ratificatie van het VN verdrag voor de rechten van mensen met een handicap, ten slotte, is ook een belangrijke ontwikkeling op weg naar een inclusieve samenleving.

Wij merken op dat alle gesubsidieerde culturele voorzieningen gehuisvest zijn in gemeentelijk vastgoed. De Goudse Adviesraad voor mensen met een Beperking (GAB) is betrokken geweest bij de (ver)bouwwerkzaamheden in afgelopen jaren. Daar waar mogelijk is al geïnvesteerd in het vergroten van de toegankelijkheid van de culturele gebouwen, en zijn maatregelen getroffen voor zover de veelal monumentale panden dit toelaten. In alle gevallen geldt dat de belangrijke openbare gebruiksruidtes in de gebouwen zelfstandig toegankelijk zijn voor mensen met een beperking.

De gemeente hecht ten slotte ook aan transparante communicatie over de (on)mogelijkheden met betrekking tot de toegankelijkheid. In overleg met de gesubsidieerde culturele voorzieningen zal worden hoe deze informatie verbeterd kan worden.

6. Speerpunten-programma basisinfrastructuur

De afgelopen maanden is met de gesubsidieerde organisaties en met andere betrokken partijen in de stad gesproken over de bijdrage die zij kunnen leveren aan de speerpunten van het cultuurbeleid. Er is geen extra geld voor nieuwe activiteiten; de inzet is de bijdrage van cultuur aan andere domeinen, met goeddeels bestaande activiteiten, meer zichtbaar te maken en daar waar mogelijk te versterken. Een vertaling daarvan is in onderstaande speerpuntenmatrix terug te vinden. Niet het complete takenpakket van de culturele infrastructuur is in de tabel opgenomen; wel enkele van de belangrijkste actiepunten en streefcijfers voor de ontwikkeling van de organisatie en de stad in de komende jaren. In het bestuurlijk overleg tussen gemeente en gesubsidieerde organisaties worden jaarlijks prestatieafspraken gemaakt, verder geoperationaliseerd en zo nodig bijgesteld. De afspraken maken vervolgens onderdeel uit van de subsidiebeschikking en zullen als indicator een plaats krijgen in de planning- en controlcyclus van de gesubsidieerde organisaties en van de gemeente.

Bereik en participatie

Toekomstbestendige infrastructuur

Versterken relatie cultuur en economie

Versterken relatie cultuur en het sociaal domein

2) Voor de periode 2017-2018 wordt de subsidiering van de kinderbibliotheken gedekt binnen de algemene middelen

Cultuurhuis Garenspin- nerij	-	Groei cursisten van 2.150 naar 2.900 - Groei bereik scholie- ren van 12.500 naar 17.000 - Groei bezoekers (projecten en pre- sentaties) van 5.000 naar 6.800	-	Verhouding subsidie/ei- gen inkomsten van 52,7%-47,3% (2015) naar 44,5%-55,5% (2020) - Stijgend eigen vermo- gen - Fondsenwerving op het terrein van het sociale domein - Opzetten sponsornet- werk	-	Gouda 750, geza- menlijk programma C4 - Verantwoordelijk voor Zotte Zaterdag uitbouwen	-	Ontwikkelen van pro- gramma gericht op ouderen - Uitbreiden vrijwilli- gersnetwerk - Netwerk opzetten voor vraaggestuurd en diverser aanbod
Museum Gouda	-	Van 34.000 bezoe- kers (2015) groeien naar 40.000 structu- reel - I.s.m. Brede School bereik onder leerlin- gen vergroten	-	Gebruikmakend van het netwerk van de gemeen- te een meerjarige aan- vullende externe financie- ring zoeken - Intensiveren samenwer- king met Sint Jan	-	Kanjertentoonstellin- gen in 2018, 2020 en 2022 - Uitbouwen program- ma Zotte Zaterdag en Gouda bij Kaars- licht - Gouda 750, geza- menlijk programma C4	-	Vervolg geven aan culturele diverse pro- grammering (naar voorbeeld van Lalla Golda) - Meer vrijwilligers met een diverse achter- grond werven
Openbare bibliotheek	-	Nieuwe verbindin- gen realiseren: ra- dioboekenprogram- ma, pop-up biblio- theken, Taalhuis	-	Groei inkomsten uit de stad van 80.000 (2017) naar 120.000 (2021) - Donateursprogramma uitbreiden	-	Gouda 750, gezamenlijk programma C4 - Onderzoek verbreding con- cept Chocoladefabriek	-	Via Taalhuis jaarlijks 600 laaggeletterden helpen - Samenwerking buurtservicecentra
Goudse Schouw- burg	-	Groei bezoekers - Vergroten educatief bereik	-	Oprichten Culturele Busi- ness Club - Groei inkomsten fond- senwerving en sponso- ring	-	Gouda 750, gezamenlijk programma C4 - Meer zichtbaar zijn in de stad	-	Uitbreiden vrijwilli- gersnetwerk

Deel 3: rollen en verantwoordelijkheden

7. Wet- en regelgeving

De Nederlandse regelgeving op het terrein van cultuur vindt haar basis in artikel 22 lid 3 van de Grondwet: 'Zij [de overheid] schept voorwaarden voor maatschappelijke en culturele ontplooiing en voor vrijetijdsbesteding.' Het artikel stelt geen concrete normen en gespecificeerde doelen; hoe de overheid haar voorwaardenscheppende opdracht en stimulerende rol invult, kan zij zelf bepalen. Die beleidsvrijheid zien we terug in de meeste regelgeving op het terrein van cultuur. Relevante bepalingen zijn wel te vinden in de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen en in de Erfgoedwet. De Auteurswet brengt verplichtingen met zich mee ten aanzien van kunst in de openbare ruimte. De Archiefwet stelt regels rondom de archiefvoorziening, maar valt buiten het bestek van deze cultuurnota. Dat geldt ook voor de Mediawet en de zorgplicht voor de lokale omroep.

7.1 Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen

Sinds 1 januari 2015 is de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) van kracht. De wet bepaalt dat de lokale bibliotheken, de provinciale ondersteuningsinstellingen en de Koninklijke Bibliotheek (KB) één netwerk vormen van openbare bibliotheekvoorzieningen. De oude wetgeving dateerde uit een predigitale periode, toen de bibliotheek vooral fungeerde als een 'uitleenfabriek'. Het oude wettelijke kader voor het openbare bibliotheekwerk definieerde ook niet de maatschappelijke functie van de bibliotheek.

Volgens artikel 5 van de Wsob moet de lokale openbare bibliotheek vijf functies vervullen, die bijdragen aan de persoonlijke ontwikkeling en verbetering van de maatschappelijke kansen van het algemene publiek:

1. ter beschikking stellen van kennis en informatie;
2. bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie;
3. bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur;
4. organiseren van ontmoeting en debat;
5. laten kennis maken met kunst en cultuur.

De verplichting tot het vervullen van de vijf bibliotheekfuncties geldt op het niveau van de bibliotheekorganisatie;

niet elk onderdeel van het Goudse netwerk - denk aan de kinderbibliotheken of de onbemande uitleenpunten - hoeft dus elke functie aan te bieden. Bovendien zijn de functies gelijkwaardig, maar hoeven ze niet met dezelfde intensiteit ingevuld te worden. De wet biedt zo ruimte voor lokaal maatwerk. Met de verkiezing tot beste bibliotheek van Nederland mag het duidelijk zijn dat de Openbare Bibliotheek Gouda de functies op een voorbeeldstellende manier invult.

7.2 Erfgoedwet

Op 1 juli 2016 is de nieuwe Erfgoedwet in werking getreden. De Erfgoedwet bundelt bestaande wet- en regelgeving voor behoud en beheer van het cultureel erfgoed in Nederland; één integrale wet die betrekking heeft op monumenten, archeologie, (rijks)musea, en museale objecten.

In 2011 leidde de verkoop door Museum Gouda van een schilderij van Marlene Dumas tot veel ophef. Het werk paste niet meer in het collectieprofiel van het museum. De Nederlandse Museumvereniging vreesde echter voor precedentwerking en waarschuwde tegen de verkoop van kunstwerken om exploitatiekortingen van noodlijdende musea af te dekken. De opbrengst van de veiling van 'The Schoolboys' kwam ten goede aan het museum, en werd gebruikt voor de bouw van het open depot, de restauratie van altaarstukken en de aanschaf van schilderijen die wel pasten in het nieuwe collectieprofiel van Museum Gouda.

De verkoop van 'The Schoolboys' was een belangrijke aanleiding voor het verduidelijken en aanscherpen van de regels rondom het afstoten van museale objecten. De Erfgoedwet schrijft voor dat bij voorgenomen afstoting het inwinnen van advies verplicht is. Het Rijk, provincie, gemeente, waterschappen, universiteiten en andere publiekrechtelijke rechtspersonen zijn verplicht een advies van een onafhankelijke commissie van deskundigen in te winnen als zij cultuurgooederen willen afstoten waarvan zij eigenaar zijn. Dit geldt voor cultuurgooederen waarvan er een vermoeden is dat het om een voor Nederland onmisbaar of onvervangbaar object gaat, vanwege de cultuurhistorische en/of wetenschappelijke betekenis of de uitzonderlijke schoonheid. Het advies is alleen verplicht bij een voorgenomen afstoting, zoals verkoop, aan een partij buiten de Nederlandse overheid. Dat kan zowel een binnen- als buitenlandse partij zijn.

Voor het Rijk, de provincies en de gemeenten geldt daarnaast ongeacht of zij advies vragen, dat zij het voornemen tot een afstoting publiek bekend maken op een centraal meldpunt. Een ieder heeft dan zes weken de gelegenheid om op dit voornemen te reageren. Daarna zou de overheid alsnog advies over de afstoting kunnen vragen.

Als er advies is ingewonnen, en de commissie concludeert dat het een object van landelijk belang is, dan wordt afstoten afgeraden. Zet de betreffende overheid het plan toch door, dan moet die dat melden bij de minister van OCW, die dertien weken de tijd heeft om daar tegenin te gaan. De minister kan het object tot beschermd erfgoed verheffen of het besluit van die overheid vernietigen.

De adviesplicht is ook bedoeld om huidige en potentiële schenkers extra zekerheid te geven dat overheden een zorgvuldige afweging maken bij een voorgenomen afstoting; schenkingen, erfenissen en legaten vormen immers een belangrijke bron voor de uitbreiding van collecties.

Met een beheerovereenkomst hebben gemeente en Museum Gouda afspraken gemaakt over het beheer van de stadscollectie. Ook is een beheerovereenkomst gesloten met de huurder van het oude stadhuis, met betrekking tot het historische ensemble daar. De gemeenteraad krijgt in de Erfgoedwet de bevoegdheid om een verordening te maken voor het beheer en behoud van erfgoed van lokaal belang. Het college houdt daarvan dan een register bij. In de nieuwe erfgoedverordening voor Gouda - welke naar verwachting in juni aan de raad wordt voorgelegd - wordt deze optie evenwel niet meegenomen; de bepalingen in de beheerovereenkomsten worden geacht afdoende te zijn voor het behoud van de stadscollectie.

7.3 Kunst in de openbare ruimte

De verantwoordelijkheid en zorg voor kunst in de openbare ruimte laat zich onderverdelen in drie aandachts gebieden:

- Onderhoud van bestaande kunstwerken;
- Initiatieven voor nieuwe kunstwerken;
- Ontwikkelingen in de openbare ruimte die aanleiding geven tot het verplaatsen of verwijderen van een kunstwerk.

Onderhoud

Enige jaren geleden is geïnventariseerd hoeveel kunstwerken er staan in de openbare ruimte van Gouda: ongeveer 130. Het gaat om heel diverse kunstwerken, variërend van naoorlogse beeldhouwwerken of gedenktekens tot decoratieve elementen of monumentale objecten. Een eenduidige categorisering is niet makkelijk te maken.

Een deel van de kunstwerken (ongeveer 45 objecten) is in particulier bezit. Denk aan gevelreliëfs op woningen, kunstwerken op of naast scholen, of objecten op een bedrijventerrein. Het overige deel is

gemeentelijk eigendom, door schenking of door natrekking. De gemeente is daarmee ook verantwoordelijk voor het onderhoud van deze werken.

Een deel van de kunstwerken wordt nu nog beheerd door Cyclus, een groter deel komt voor verantwoordelijkheid van de gemeente zelf. Het jaarlijkse onderhoudsbudget bedroeg € 5.000. Duidelijk mag zijn dat dit bedrag zeer beperkt is voor het onderhoud van de kunstwerken in Gouda. Door een verschuiving van budgetten binnen de directie Ruimtelijke Ordening is structureel € 20.000 beschikbaar gekomen voor het onderhoud van kunst in de openbare ruimte. De komende tijd zal een meerjarenonderhoudsplan worden opgesteld, waarbij wordt geïnventariseerd welke bedragen nodig zijn voor regulier en eventueel achterstallig onderhoud. Hierbij worden ook de objecten die nu nog in beheer zijn bij Cyclus meegenomen. Voornemen is het beheer van alle kunstwerken in de openbare ruimte uit te besteden aan een daartoe gespecialiseerd bedrijf.

Nieuwe kunstwerken

Kunst in de openbare ruimte draagt bij aan een aantrekkelijke omgeving. En met kunst kunnen bijzondere plaatsen, personen of gebeurtenissen gemarkeerd worden. Er zijn dan ook geregeld personen of organisaties die het initiatief nemen voor een nieuw kunstwerk. De gemeente zelf heeft geen actieve rol meer in het laten vervaardigen en plaatsen van nieuw werk. Financiële bijdragen worden alleen nog in uitzonderlijke gevallen gegeven. Een goed voorbeeld hiervan is de eenmalige subsidie ten behoeve van het Vromanbeeld op de Chocoladefabriek.

Gelet op het beperkte budget voor kunst in de openbare ruimte, hanteert de gemeente als regel dat initiatiefnemers zelf de kosten dragen van het vervaardigen en plaatsen van een kunstwerk (inclusief vergunning en eventueel onderzoek). Ook worden zij geacht de financiering van het onderhoud te regelen. Afspraken hieromtrent, evenals over verplaatsing en auteursrecht, worden vastgelegd in een overeenkomst tussen de initiatiefnemers en de gemeente. Na tien jaar kunnen de afspraken herijkt worden, waarbij ook verwijdering van het kunstwerk tot de mogelijkheden behoort. De uitgangspunten met betrekking tot nieuwe kunst in de openbare ruimte zijn vervat in een aantal beleidsregels (bijlage 2) welke door het college samen met deze cultuurnota vastgesteld worden.

Wijzigingen

Er kunnen redenen ontstaan voor het verplaatsen of verwijderen van een kunstwerk. Een beeld moet verwijderd worden wanneer het een gevaar gaat vormen voor de veiligheid. Veel vaker echter geeft herontwikkeling of herinrichting aanleiding tot het verplaatsen van een object. Binnen de gemeente geldt dan als afspraak dat de initiatiefnemer en opdrachtgever voor de werkzaamheden ook verantwoordelijk is voor een correcte omgang met het kunstwerk. Dit betekent dat de kunstenaar en/of de erven tijdig geïnformeerd worden over de nieuwe plannen en alternatieve locaties worden onderzocht. Bij voorkeur wordt binnen Gouda een nieuwe plek gevonden die recht doet aan de oorspronkelijke bedoeling en betekenis van het werk. Een goed voorbeeld hiervan is de verplaatsing van de twee schijven van de kunstenaar Marinus Boezem. Met zijn instemming zijn deze verhuisd van de Kleiweg naar een nieuwe plek voor het Huis van de Stad.

De eigenaar heeft een zorgplicht voor zijn kunstwerken, conform de Auteurswet. Dit geldt voor de gemeente, maar ook voor particuliere eigenaren van kunstwerken zichtbaar vanuit de openbare ruimte. Helaas is gebleken dat deze verantwoordelijkheid niet door iedereen gevoeld wordt. De verwijdering en vernietiging van het beeld de Zachtmoedige Weerbaarheid (de paradijsvogel) is hier een teleurstellend voorbeeld van. Voor zover de gemeente op de hoogte wordt gebracht van nieuwe plannen met consequenties voor kunstwerken – ook niet alles is vergunningplichtig – zullen wij eigenaren blijven aanspreken op hun zorgplicht. De gemeente kan uiteraard ook helpen bij het zoeken naar alternatieve locaties.

7.4 Subsidieregels en beleidsdoelstellingen

Het belangrijkste gemeentelijke instrument voor cultuurbeleid zijn subsidies. De gemeente verstrekt subsidie op grond van de Algemene subsidieverordening Gouda 2003. In het Uitvoeringsbesluit ASV worden de procedures voor subsidieverlening beschreven.

Er zijn twee soorten gemeentelijke subsidies: de boekjaarsubsidies en subsidieregelingen. De culturele basis infrastructuur ontvangt een subsidie die per boekjaar (kalenderjaar) aan de instelling wordt verstrekt. Indien de raad een meerjarig beleidskader heeft vastgesteld, en deze is verwerkt in de meerjarenbegroting, is het mogelijk om ook voor meerdere jaren subsidies toe te zeggen. Subsidies voor specifieke doeleinden worden via regelingen verstrekt, waarbij flexibiliteit beoogd wordt en expliciet beoordeeld wordt welke organisatie het meest bijdraagt aan de realisatie van de gemeentelijke doelstelling. Denk hierbij aan de subsidieregelingen Volksfeesten, Sterevenementen of volwasseneneducatie.

Aanvragen voor boekjaarsubsidies worden getoetst aan de financiële kaders in de programmabegroting en inhoudelijk aan de hand van de door het college vastgestelde beleidsdoelstellingen voor subsidieverstrekking. In deze doelstellingen staan de maatschappelijke effecten die bereikt moeten worden met de activiteit waarvoor subsidie wordt verstrekt. In de subsidiebeschikking worden prestatie afspraken vastgelegd. De voortgang is onderwerp van gesprek in tussentijds ambtelijk en bestuurlijk overleg. In het jaarverslag legt de gesubsidieerde organisatie verantwoording af over het al dan niet realiseren van de afspraken.

Nadat de cultuurnota door de raad is vastgesteld, zullen de beleidsdoelstellingen aan de hand van de nieuwe speerpunten herijkt worden.

8. Rol gemeente

De rol van de overheid verandert, omdat de samenleving verandert. De gemeente is allang niet meer de leidsman in het culturele veld, maar is een partner van de culturele organisaties, samen met andere instanties, inwoners en bedrijven. De gemeente waarborgt de basis voor cultuur, maakt mogelijk en geeft ruimte. Vanzelfsprekend geeft de gemeente aan wat zij verwacht van de gesubsidieerde organisaties, maar zij bepaalt niet hoe de instellingen dit bereiken. De culturele voorzieningen pakken kansen vanuit hun eigen professionaliteit, expertise en ondernemerschap. Gelet op de behaalde successen hebben de culturele organisaties allang het vertrouwen verdiend dat zij dit goed doen.

Het uitgangspunt voor het cultuurbeleid van de komende jaren is een verdere verzakelijking en transparantie van de verhoudingen tussen de gemeente en de (grote) gesubsidieerde culturele organisaties. We maken heldere en toereikende financiële en budgettaire afspraken, en investeren in een transparante planning- en controlcyclus; aan de hand van heldere doelen en concrete afspraken willen wij vaker het gesprek voeren over de bijdrage van cultuur aan onze stad, en het partnerschap en de bestuurlijke betrokkenheid tussen gemeente en culturele sector versterken.

De afgelopen jaren stond het cultuurbeleid vooral in het teken van het realiseren van grote (ver)bouwplannen en een omvangrijke bezuinigingsopdracht. De rol die de gemeente vooral daarbij invulde, was die van subsidieverlener en huisvester. De gemeente wil nu ook weer de rol van samenwerkingspartner meer gaan invullen. Hoe kunnen de gemeente en cultuur elkaar verder helpen? Een voorbeeld hiervan is het steunen van de culturele sector in het benaderen van het bedrijfsleven. Gemeentebestuurders kunnen hun eigen netwerk hier actief voor inzetten.

Een betrouwbare samenwerkingspartner geeft ruimte voor ondernemerschap. Waarbij succesvol cultureel ondernemerschap beloond wordt, en niet bestraft. Extra eigen inkomsten leiden niet automatisch tot een evenredige subsidiekorting. Subsidie verwordt anders al snel tot tekortfinanciering, en elke impuls voor ondernemerschap wordt daarmee weggenomen. Extra inkomsten zouden vooral ten goede moeten komen aan de stad, aan een uitbreiding van activiteiten en het vergroten van bereik. Tegelijkertijd zullen gemeente en gesubsidieerde organisatie zich er rekenschap van moeten blijven geven dat subsidies worden gefinancierd met gemeenschapsgeld. We zullen altijd kritisch blijven kijken naar nut en noodzaak van de subsidie. Eventuele tegenvallers in de bedrijfsvoering van de culturele sector kunnen niet automatisch leiden tot een subsidieverhoging.

Het budgettaire kader voor cultuur moet daarom toereikend zijn. En meerjarig; zekerheid over subsidiering geeft ruimte voor ondernemerschap en voor het bedrijfsmatig toewerken naar een solide financiële positie.

9. Governance culturele organisaties

Na de verzelfstandiging van bibliotheek en museum, in resp. 2005 en 2006, kent de culturele sector van Gouda enkel nog zelfstandige stichtingen. Het merendeel van de organisaties heeft een raad-van-toezichtmodel; Kunstpuntgouda zal in 2017 zijn statuten wijzigen en dan ook op dit bestuursmodel overstappen.

De culturele voorzieningen werken conform de Code Cultural Governance, het instrument voor goed bestuur en toezicht in de culturele sector. De Code omvat het gehele besturingsproces: beleid, uitvoering, toezicht en verantwoording. De Code geeft onder meer principes voor het regelen van risicobeheer en financieel beleid, de samenstelling van de raad van toezicht, en de verantwoordelijkheidsverdeling tussen directeur/bestuurder en de raad van toezicht.

De raad van toezicht ziet er op toe dat kwaliteitszorg een integraal onderdeel is van het functioneren van een instelling. Dan gaat het om het uitvoeren van regelmatige interne evaluaties, maar bijvoorbeeld ook toetsing door een certificatie-instelling. Volgens de onafhankelijke stichting Museumregister Nederland voldoet Museum Gouda aan de normen voor een kwalitatief hoogwaardige invulling van de functies van een museum. Ook de bibliotheek is positief beoordeeld, door de Stichting Certificering Openbare Bibliotheken. De kunsten- en podiumsector kennen een relatief minder sterk ontwikkeld systeem van certificering. Daar staat tegenover dat voor de ontwikkeling van de nieuwe bedrijfsplannen voor het cultuurhuis en de schouwburg wel ervaren en gezaghebbende externe partijen zijn ingehuurd, met grote kennis van actuele ontwikkelingen en best-practices in de betreffende sectoren.

Een kenmerk van goede governance is ook dat de organisatie open is over zijn functioneren en mogelijke actiepunten benoemt. Een governance paragraaf met een verslag over de naleving van de Code wordt een voorgeschreven onderdeel van subsidieverantwoording. Dit verslag wordt besproken in het bestuurlijk overleg tussen gemeente en gesubsidieerde organisaties. Het functioneren van bestuur en toezicht is extra belangrijk daar waar sprake is van door de gemeente benoemde leden van de raad van toezicht. De voltallige raad van toezicht van de schouwburg wordt benoemd door het college van BenW, op voordracht van de raad van toezicht. Een lid van de raad van toezicht van het museum wordt benoemd gehoord hebbende de gemeente Gouda.

De raad van toezicht van de bibliotheek benoemt uit zijn midden nieuwe leden. Ook het bestuur van Kunstpunt-gouda wordt door zichzelf benoemd. De bestuurlijke zeggenschap van de gemeente, over benoemingen of statutenwijzigingen, hoeft niet gelijk te zijn bij elke culturele organisatie. Wel willen wij de bestuurlijke betrokkenheid tussen gemeente en directies en raden van toezicht versterken, door - in aanvulling op de reguliere bestuurlijke overleggen - jaarlijks een gezamenlijk overleg te organiseren van de bestuurders en toezichthouders van de C4 samen met het voltallige college. Ook de culturele business avond van de C4 kan hiervoor gebruikt worden.

De culturele voorzieningen werken conform de Code Cultural Governance, het instrument voor goed bestuur en toezicht in de culturele sector. De Code omvat het gehele besturingsproces: beleid, uitvoering, toezicht en burg wordt benoemd door het college van BenW, op voordracht van de raad van toezicht. Een lid van de raad van toezicht van het museum wordt benoemd gehoord hebbende de gemeente Gouda.

10. Subsidiesystematiek

De gemeente wil ruimte bieden voor verdere innovatie, en belemmeringen voor ondernemerschap wegnemen, door meerjarige financiële zekerheid te bieden. Meerjarig perspectief geeft ruimte voor meerjarige plannen. Een meerjarige toezegging door de gemeente benadrukt het belang van de culturele voorziening, geeft andere financiers vertrouwen in de continuïteit, en is zo ook een 'multiplier' die helpt andere inkomsten, subsidies en fondsen binnen te halen.

Een cultureel bedrijf moet er op kunnen rekenen dat niet elk jaar een substantieel deel van de inkomsten en de steun van de overheid kan wegvallen. Het gaat om voorzieningen die al jaren een vaste waarde zijn voor de stad. Die bovendien gehuisvest zijn in gemeentelijk vastgoed. De subsidie komt voor een belangrijk deel dan ook terug naar de gemeente als huur.

	Subsidie 2016	waarvan huur	Saldo tbv activiteiten personeel- en overige huisvestingskosten
Bibliotheek	1.735.170	301.423	1.433.747
Museum	1.298.072	335.808	962.264
Kunstpunt gouda	887.725	143.329	744.396
Schouwburg	727.865	340.659	387.206
Jeugdtheater huis	79.145	1 ³	79.144
Firma van Drie	20.000	9.645	10.355
Totaal	4.747.977	1.130865	3.617.112

Van de subsidies komt gemiddeld 24% terug als huur; voor de schouwburg gaat het zelfs om 47%. Hoewel deze subsidievorm niet als zodanig benoemd wordt in de Algemene Subsidie Verordening, zou men deze budgetten kunnen beschouwen als een beheersubsidie. Waarbij opgemerkt moet worden dat het museum dan niet alleen cultureel vastgoed van de gemeente beheert; de 'netto' subsidie is ook bestemd voor het beheer van de stadscollectie.

Voor de culturele sector geldt bovendien dat er geen sprake is van jaarlijks sterk wisselende activiteiten. De voorzieningen hebben een vaste functie voor de stad, met een regulier aanbod aan activiteiten. Een fundamentele bezinning op de waarde van de voorzieningen, en een eventuele herijking van nut en noodzaak van de subsidies, zal plaatsvinden aan de hand van een periodieke en integrale cultuurnota; maar een dergelijke discussie zal niet elk jaar gevoerd worden. Deze discussie vindt niet plaats bij de huidige wijze van besluitvorming over de subsidiestaat, het overzicht van verstrekte subsidies.

Met het vaststellen van een meerjarig beleidskader zegt de gemeente ook meerjarige subsidiering toe. Toekenning van een meerjarige subsidie laat onverlet de bevoegdheid van de raad om jaarlijks de budgetten te bepalen. Er kunnen zich bijzondere financiële omstandigheden voordoen die nopen tot het tussentijds aanpassen van de subsidies. Maar met dat voorbehoud ligt het budget voor cultuur voor de komende jaren vast, en de instellingen weten welk bedrag voor hen gereserveerd is. Uiteraard zolang de activiteiten blijven passen binnen de inhoudelijke kaders en de organisaties zich houden aan de subsidievoorschriften.

Aan de hand van de beleidsdoelstellingen zal een subsidiebeschikking voor de periode 2018-2022 worden opgesteld. De accountant van de organisatie blijft de jaarlijkse controle uitvoeren. In overleg

3) Het JTH betaalt een symbolisch huurbedrag; feitelijk huurbedrag is een interne overboeking van begroting cultuur naar vastgoed.

met de betrokken organisaties zal bezien worden of de definitieve vaststelling van de subsidie na afloop van de meerjarige periode kan plaatsvinden, of dat deze jaarlijks zal worden vastgesteld (zoals nu ook het geval is).

Met de organisaties worden afspraken gemaakt over hoe het budget wordt ingezet en welke bijdrage aan de stad de gemeente hiervoor verwacht. De ambities zoals geformuleerd in de speerpuntenmatrix krijgen een plek in een prestatiecontract. Over de voortgang hiervan wordt gerapporteerd in de reguliere jaarverslagen, om hier in daaropvolgende subsidiejaren al dan niet op bij te sturen. Het prestatiecontract geldt bovendien als een belangrijke agenda voor bestuurlijk overleg.

11. Agenda 2018-2022

De gemeente toetst of de beleidsdoelstellingen en prestatieafspraken gerealiseerd worden. Daarvoor wordt immers subsidie verstrekt. De functie van de voorzieningen, de activiteiten en de bijdrage aan de stad staan hierbij voorop. In het toetsen op het realiseren van de doelen van het cultuurbeleid, zal de gemeente in het bijzonder aandacht blijven houden voor de volgende aspecten:

- Bedrijfsvoering; wordt met zo min mogelijk middelen zoveel mogelijk waarde voor de stad gegenereerd? In de aanloop naar deze cultuurnota is veel overlegd met de betrokken organisaties en is kritisch gekeken naar de bedrijfsvoering. Voor het cultuurhuis en de schouwburg zijn nieuwe bedrijfsplannen opgesteld. Op basis van deze analyses is de gemeente tot het besluit gekomen dat aanvullend budget nodig is. Maar meer subsidie kan nooit automatisch de oplossing voor eventuele tekorten of problemen zijn. De gemeente blijft hoe dan ook scherp toezien op de hoogte, nut en noodzaak van de subsidie, en de maatregelen die de organisaties zelf kunnen treffen.
- Governance; we versterken de bestuurlijke betrokkenheid, zodat we met de betrokken bestuurders en toezichthouders het gesprek kunnen blijven voeren over de betekenis van de activiteiten en

de functie van de gesubsidieerde voorziening. Wat verwachten gemeente en organisatie van elkaar, en zijn beide partijen zich daar goed van bewust en kunnen we het waarmaken? Hoe kunnen we elkaar helpen versterken? Dat gesprek voeren we breed, met het voltallige college. Cultuur raakt niet alleen de portefeuille van de wethouders cultuur en financiën, maar is van betekenis voor veel meer domeinen.

- Samenwerking; worden alle mogelijkheden voldoende benut? Met partners in domeinen buiten het culturele veld, maar binnen de culturele sector. We vragen de C4 serieus werk te maken van onderlinge samenwerking, voor zover dit voordelen oplevert. Uitgangspunt blijft natuurlijk het vergroten van de betekenis van de culturele voorziening voor de maatschappij. Ook de samenwerking in en met de regio is een belangrijk aandachtspunt.

Bovengenoemde agenda zal de komende jaren richtinggevend zijn in het voortdurende gesprek en de samenwerking tussen gemeente en culturele sector.

Deel 4: financiën

12. Exploitatie gesubsidieerde instellingen

In het Actieprogramma 2016-2018 is afgesproken dat met de cultuurnota in elk geval een basis wordt gelegd voor de continuïteit van de vier grote culturele instellingen, uitgaande van wederzijdse inspanningen.

De noodzaak tot bezuinigingen, enige jaren geleden, brachten gemeente en culturele organisatie ertoe om in gezamenlijkheid te bekijken waar en hoe bespaard kon worden. De subsidiekortingen (zie nog eens tabel pagina ??) werden als ingrijpend ervaren door de culturele infrastructuur. De gesubsidieerde organisaties gaven desondanks aan maximaal en loyaal te willen bezuinigen, en extra eigen inkomsten te gaan realiseren. Hun aanneme daarbij was dat de resterende subsidie jaarlijks geïndexeerd wordt. De inflatiecorrectie kon echter in veel van de daaropvolgende jaren niet uitgekeerd worden.

Zoals in de vorige paragraaf aangegeven, hebben de culturele organisaties te maken met veel vaste lasten. Een deel van de subsidie komt terug naar de gemeente als huur, die in afgelopen jaren wel geïndexeerd is. Ook andere vaste lasten zijn gestegen. De organisaties geven dientengevolge aan dat zij in afgelopen jaren een extra bezuiniging hebben moeten opvangen. Voor recente jaren gaat het om de volgende bedragen:

Niet uitgekeerde inflatiecorrectie

Openbare bibliotheek Gouda	28.643	20.440
Museum Gouda	22.129	16.226
Cultuurhuis Garenspinnerij / Kunstpuntgouda	16.204	11.097
Goudse Schouwburg	11.646	9.098

De financiële situatie van de culturele organisaties is onder druk komen te staan, vooral bij bibliotheek, schouwburg en cultuurhuis. De vermogenspositie van deze instellingen is verslechterd. Dit heeft ertoe geleid dat met de Kadernota 2017-2020 besloten is om de subsidie voor 2016 alsnog te indexeren. Ook voor 2017 is weer inflatiecorrectie toegekend.

Met de kadernota zijn in 2016 tevens incidentele middelen beschikbaar gesteld, ter versterking van de financiële positie van bibliotheek, schouwburg en cultuurhuis. Voor de laatste twee organisaties is met dit budget ook geïnvesteerd in het laten opstellen van nieuwe bedrijfsplannen, waarbij is gekeken naar bedrijfsvoering en ondernemerschap, en de activiteiten en beschikbare middelen zijn herijkt. Naar aanleiding hiervan is met de financiële uitwerking van het Actieprogramma in de eerste begrotingswijziging 2017 voorgesteld een aantal incidentele en structurele maatregelen te treffen teneinde de culturele basisinfrastructuur toekomstbestendig te maken. In de eerste plaats is het college voornemens de indexatie vanaf 2017 weer structureel toe te passen voor alle culturele instellingen in de stad. In aanvulling hierop wil het college een financiële impuls geven aan de bibliotheek, het cultuurhuis en de schouwburg.

12.1 Museum Gouda

Museum Gouda is financieel gezond en de vermogens positie is solide. De subsidie wordt vooral aangewend voor personeelskosten en huisvesting, waaronder voor het beheer van de stadscollectie. Tentoonstellingen, activiteiten en speciale projecten worden voor het grootste deel gefinancierd met publieksinkomsten, sponsoring en fondsenwerving.

Het plan waarmee Museum Gouda invulling gaf aan de eerdere bezuinigingsopdracht, bracht pijnlijke maatregelen met zich mee. Enkele medewerkers moesten worden ontslagen. Met de resterende 12 fte worden de museale functies ingevuld waarvoor betaalde krachten vereist zijn. Daarnaast werkt het museum met circa 80 vrijwilligers; meer dan in vergelijkbare stadsmusea.

De ingezette nieuwe koers van het museum heeft geleid tot een gezonde exploitatie en toenemende bezoekers en inkomsten. Uitschieters zijn te zien in de jaren dat Museum Gouda zijn 'blockbuster' tentoonstellingen organiseert (zie ook tabel pagina 14). De samenwerking met het bedrijfsleven is versterkt, onder meer met het zakelijk netwerk in het Catharina Gilde.

Gerard de Kleijn heeft een sterk museum achtergelaten en verdient grote waardering voor zijn inzet en prestaties; de gemeente gaat er van uit dat zijn opvolger Marc de Beyer de behaalde successen uitbouwt. De nieuwe directeur kan er op rekenen dat de huidige subsidie wordt voortgezet, als basis voor de reguliere exploitatie. Afhankelijk van de herbestemming van het Weeshuiscomplex zal op een later moment gezien worden of het museum ook in staat gesteld wordt om de culturele exploitatie van de Jeruzalemkapel op zich te nemen.

12.2 Bibliotheek

Aan de hand van het beleidsplan 'Werk aan de winkel' heeft de bibliotheek de transformatie naar beste bibliotheek van Nederland gerealiseerd en tevens de bezuinigingsopdracht ingevuld. De wijkfilialen zijn gesloten, en met de verhuizing naar de Chocoladefabriek is een nieuwe organisatiestructuur doorgevoerd die past bij een vernieuwende en ondernemende bibliotheek. Er is gereorganiseerd, waarbij afscheid genomen moest worden van enkele medewerkers.

De bibliotheek is continu bezig met de optimale inrichting van werkprocessen om maximale waarde te creëren voor de klanten tegen minder kosten. Met verhuur, workshops, cursussen en andere vormen van dienstverlening weet de organisatie de eigen inkomsten elk jaar verder te vergroten. Ook het succesvol werven van fondsen en doelsubsidies draagt hier aan bij.

Het aantal leden is stabiel gebleven, het aantal (gratis) jeugdleden stijgt. De bezoekersaantallen zijn spectaculair gestegen. Dit betekent echter niet dat de publieksinkomsten een gelijke stijging vertonen; het businessmodel van een bibliotheek, met zijn laagdrempelige en vrije toegankelijkheid, is immers anders dan dat van een culturele organisatie met betalende bezoekers. Wel zijn de tarieven voor volwassenen verhoogd. De bibliotheek onderzoekt ook andere manieren van klantenbinding, zoals met een donateursprogramma.

Het succes van de Chocoladefabriek, met boven verwachting veel bezoekers, brengt hogere kosten met zich mee, met name voor schoonmaak en toezicht.

De Chocoladefabriek is een voorziening die door de hele stad, inwoners, toeristen en vele partijen intensief gebruikt wordt. Met 20.000 euro extra subsidie wil de gemeente een bijdrage leveren in de hogere structurele lasten en zo het continue succes van de Chocoladefabriek ondersteunen.

12.3 Cultuurhuis Garensponnerij

Veel cultuureducatieve organisaties in Nederland werden de afgelopen jaren geconfronteerd met teruglopende cursistenaantallen. Steeds minder mensen willen zich met een jaar cursus binden aan een instelling. Met een flexibeler en korter durend aanbod, door meer vraaggericht te werken, en door nieuwe activiteiten te ontplooiën, pogen Jeugdtheaterhuis Zuid-Holland en Kunstpuntgouda het bereik op peil te houden. Desondanks is de exploitatie onder druk komen te staan, ook met de eerdere bezuinigingen. Daarenboven heeft Kunstpuntgouda het beheer van Cultuurhuis Garensponnerij op zich genomen. Met het oog op dit beheer en de verlieslatende 'eigen' exploitatie van Kunstpuntgouda, is in opdracht van gemeente en Kunstpuntgouda een nieuw én integraal bedrijfsplan opgesteld. Het bestuur van Kunstpuntgouda heeft daarbij reeds besloten dat de organisatie verder gaat onder de naam Cultuurhuis Garensponnerij, en de naam Kunstpuntgouda gaat verdwijnen.

In het nieuwe bedrijfsplan - tot stand gekomen onder begeleiding van een extern bureau - worden scenario's geschetst om te komen tot een gezonde en toekomst bestendige bedrijfsvoering. De organisatie wil efficiënter en flexibeler gaan werken, hiermee de kosten omlaag brengen, en meer eigen inkomsten gaan genereren. Daarvoor moeten wel grote personele wijzigingen worden doorgevoerd. In overleg met de OR wil Kunstpuntgouda de salariskosten terugbrengen met ca. 30 procent. Daarnaast wordt de directie teruggebracht tot één persoon. De deeltijdontslagen brengen eenmalige frictie- en transitiekosten met zich mee van in totaal € 280.000. Kunstpuntgouda verzoekt ook om een bijdrage ten behoeve van vermogensopbouw. Bovendien wordt voorgesteld om enkele aanpassingen en verbouwingen uit te voeren om zo de faciliteiten van het gebouw volledig in te kunnen zetten. De mogelijkheden hiertoe zullen verder worden verkend in samenwerking met Vastgoed.

Met een eenmalige gemeentelijke bijdrage om de transitie uit te kunnen voeren, is het mogelijk om vanaf september 2017 met het huidige subsidieniveau (wel te indexeren) de bedrijfsvoering weer op orde te hebben, met zoveel mogelijk behoud van werkgelegenheid. Even belangrijk is dat het nieuwe plan ook voorziet in een herijking van activiteiten. De nieuwe directeur van Cultuurhuis Garensponnerij is reeds voortvarend aan de slag gegaan met een intensievere samenwerking met partners in het sociale domein, en met partijen in de binnenstad.

12.4 Schouwburg

De Goudse Schouwburg behoort al jaren tot de beste theaters van ons land. De waardering van bezoekers en bespelers is hoog. De gastvrijheid en diverse programmering zorgen voor een hoge zaalbezetting. Gemiddeld ontvangt de schouwburg 125.000 bezoekers per jaar. Dat is 1,8 bezoek per inwoner (landelijk gemiddelde is 1). Ook in financieel opzicht presteert de schouwburg goed; de opbrengst uit kaartverkoop is bijzonder hoog. De directeur, tevens programmeur, weet gunstige voorwaarden af te spreken met

producenten en gezelschappen omdat hun inkomsten min of meer gegarandeerd zijn door de hoge bezoekersaantallen in Gouda. Dit zorgt voor een hoge marge op de programmering voor de schouwburg. Ook heeft de schouwburg verdienkans gepakt door Cinema Gouda te bouwen. Desalniettemin is de financiële positie onder enorme druk komen te staan. Dit is mede een gevolg van het feit dat Gouda als enige in de regio wordt aangesproken om subsidie te verstrekken terwijl het om een regionale voorziening gaat; circa 50% van de bezoekers komt van buiten Gouda.

Benchmarks laten zien de subsidie voor de schouwburg tot de laagste van het land behoort. Volgens de schouwburg was dit tot enige jaren geleden geen probleem; met eigen maatregelen en sterk ondernemerschap kon het Goudse theater veel van de activiteiten zelf bekostigen. Echter, de schouwburg wijst er op dat met de nullijn voor de gemeentelijke subsidie (sinds 2009) en stijgende vaste lasten, steeds meer ingeteerd moest worden op het eigen vermogen. Die dan ook steeds minder rentebaten opleverde (voorheen ca € 75.000 per jaar).

Gemeente en schouwburg hebben opdracht gegeven voor een externe doorlichting van de bedrijfsvoering en organisatie. Op basis van deze organisatiediagnose is een nieuw bedrijfsplan opgesteld, waarbij gestreefd wordt naar een financieel gezond perspectief voor de schouwburg.

Het nieuwe bedrijfsplan van de schouwburg is opgesteld op basis van een herijkte missie. Daarbij is niet alleen de brede theaterprogrammering van onverminderde waarde voor de stad. De schouwburg wil ook zijn betekenis voor het sociaal-maatschappelijke domein versterken. Bovendien wil de schouwburg zijn educatieve functie uitbouwen en onder de noemer 'Hét podium van de stad' nog meer naar buiten gaan treden. De schouwburg zet daarbij in op een uitbreiding van het vrijwilligersnetwerk, om daarmee de extra ambities te realiseren. De schouwburg ziet bijvoorbeeld kansen om met deze vrijwilligers ouderen uit een maatschappelijk isolement te halen.

De schouwburg wil ook de commerciële dienstverlening versterken en de mogelijkheden op het terrein van fondsenwerving en sponsoring beter benutten. Door 15 voorstellingen minder in de Kleine Zaal te programmeren, worden de mogelijkheden voor commerciële verhuur vergroot. De schouwburg wil tevens een Culturele Business Club oprichten, waar het management van culturele instellingen, het bedrijfsleven en de gemeente elkaar ontmoeten.

De herijkte plannen van de schouwburg brengen ook organisatorische wijzigingen met zich mee. Belangrijk aandachtspunt daarbij is de continuïteit ten aanzien van directeur/programmeur. Ook na de pensionering van de huidige directeur moet de schouwburg een zo hoog mogelijke marge op de programmering kunnen blijven realiseren. Met het aanstellen van een specifieke programmeur wordt de professionaliteit en onderhandelingskracht van de programmering gehandhaafd. De nieuwe directeur zal meer aandacht gaan besteden aan beleid en bedrijfsvoering en relevante externe relaties. De huidige personeelskosten zijn ook kritisch beoordeeld. Op enkele posten is nu een reductie mogelijk, en zijn er betaalde krachten vervangen door vrijwilligers.

Ten aanzien van het onderhoud van de schouwburg merken wij op dat in 2018 de onderhoudsbehoefte van de hele gemeentelijke vastgoedportefeuille opnieuw wordt geïnventariseerd. Ook is de schouwburg aangewezen als pilotproject in het kader van verduurzaming vastgoed, en worden energiebesparende maatregelen onderzocht. Aan de hand van de uitkomsten van deze onderzoeken zal bezien worden of met een nieuwe demarcatie de schouwburg meer onderhoud kan gaan bekostigen.

In de exploitatie van de schouwburg speelt de Cinema ten slotte ook een belangrijke rol. De bijdrage vanuit de Cinema is nu nog niet groot genoeg om de exploitatie van de schouwburg op korte termijn voldoende te kunnen versterken. De verwachting is dat het resultaat van de bioscoop in 2018 conform het businessplan zal zijn dat ten grondslag lag aan eerdere besluitvorming. Cinema Gouda heeft tijd nodig; een extra gemeentelijke bijdrage voor de schouwburg is daarom voor de komende jaren nog nodig. Maar de bijdrage vanuit de Cinema zal gestaag groeien, en op termijn substantieel bijdragen aan de exploitatie van de schouwburg. Met het oog op deze groeiende inkomsten, en gelet op de verwachtingen ten aanzien van nog meer eigen maatregelen van de schouwburg zelf, zal de hoogte van de benodigde subsidie kritisch beschouwd blijven worden.

13. Budget en subsidies 2017-2022

We continueren de huidige subsidies voor cultuur. Ten-einde de culturele basisinfrastructuur toekomstbestendig te maken wordt een aantal incidentele en structurele maatregelen getroffen:

- In de eerste plaats is het college voornemens de indexatie vanaf 2017 weer structureel toe te passen voor alle gesubsidieerde culturele instellingen in de stad. De dekking hiervoor is binnen de begroting aanwezig.
- Financiële impuls voor de bibliotheek: een structurele extra bijdrage vanaf 2017 van € 20.000, in te zetten ten behoeve van de bedrijfsvoering

Voor 2017 is via de Kadernota reeds een eenmalig bedrag van € 250.000 voor de culturele sector beschikbaar gesteld. Dit bedrag zal worden ingezet ter dekking van een deel van bovenstaande lasten.

Nawoord

Kort nadat de concept cultuurnota was vastgesteld door het college, heeft de gemeenteraad op 8 maart jl. de eerste begrotingswijziging 2017 goedgekeurd, met daarin de aanvullende incidentele en structurele maatregelen voor cultuur. De cijferreeksen in de conceptnota zoals die in de inspraak lag, zijn daarmee gewijzigd. Hieronder het geactualiseerde (subsidie)overzicht:

Begroting 2017

Subsidies basisinfrastructuur (inclusief huur)	
- Openbare bibliotheek	1.619.437
- Kinderbibliotheken	130.000
- Museum Gouda	1.309.755
	6.000

- Incidentele subsidie tbv exploitatie Jeruzalemkapel eerste half jaar 2017	
- Goudse Schouwburg	1.034.416
- Cultuurhuis Garensponnerij/Kunstpuntgouda inclusief amateurkunstmakelaar Incidentele bijdrage tbv frictiekosten	936.075 280.000
- Jeugdtheaterhuis	79.857
- Firma van Drie	20.180
- Lokale omroep (wettelijke taak)	41.444
Budget kunst in de openbare ruimte 20.000	
Cultuur- en erfgoedfonds (reserve € 135.000) 50.000	
TOTAAL	5.527.164

Met bovengenoemde bijdragen voor de cultuursector blijft er nog steeds een opgave voor de betrokken instellingen staan om te bezien welke maatregelen zij zelf kunnen treffen om de exploitatie te verbeteren, zowel aan de inkomsten- als aan de kostenkant, en hoe de vermogenspositie versterkt kan worden. Als zelfstandige stichtingen hebben de organisaties zelf een primaire verantwoordelijkheid voor een solide bedrijfsvoering en het nemen van eventuele noodzakelijke maatregelen. De gemeente blijft de financiële situatie wel nauwgezet monitoren. De culturele voorzieningen zijn immers belangrijk voor Gouda. De culturele sector is dienstbaar aan de belangen van onze stad en de publieke belangen die de gemeente behartigt. Overheid en culturele organisaties blijven daarom samen optrekken, waarbij de subsidie het fundament vormt voor nog meer ondernemerschap en een bloeiend cultureel Gouda.

Bijlage 1: uitvoeringsagenda

In het volgende overzicht worden de actiepunten uit voorgaande hoofdstukken samengevat:

Naar aanleiding van nieuwe speerpunten		
1	Beleidsdoelstellingen aanpassen en subsidiebeschikkingen actualiseren Juli 2017 (inclusief voorgeschreven governance paragraaf)	Juli 2017
2	Met gesubsidieerde instellingen per speerpunt prestatieafspraken maken Jaarlijks en monitoren (naar voorbeeld van speerpuntenmatrix): <ul style="list-style-type: none"> - Bereik - Toekomstbestendigheid (o.a. eigen inkomsten, vermogenspositie, en samenwerking) - Cultuur en economie (o.a. Gouda 750) - Cultuur en het sociale domein (o.a. SROI en integratie)	Jaarlijks
3	Jaarlijks overleg C4 en college	Jaarlijks
Specifieke actiepunten voor de gemeente		
4	Verdere verduurzaming van gemeentelijk cultureel vastgoed	Pilot in 2018
5	Installeren stadsorganist	Juli 2017
6	Optuigen cultuur- en erfgoedfonds	Vanaf najaar 2017
7	Besluitvorming verbreding concept Chocoladefabriek	Naar verwachting zomer 2017
Naar aanleiding van wet- en regelgeving		
8	Onderhoudsbehoefte van kunst in de openbare ruimte inventariseren	Begin 2018
9	Besluitvorming licentie lokale omroep	medio 2017

Bijlage 2: beleidsregels kunst in de openbare ruimte

Gelet op Hoofdstuk 4, titel 4.3 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) stelt het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Gouda de volgende beleidsregels vast met betrekking tot kunst in de openbare ruimte.

De beleidsregels zijn bedoeld om initiatieven te toetsen die leiden tot permanente plaatsing van kunst in de openbare ruimte en waarbij de gemeente door natrekking en/of schenking eigenaar wordt.

Artikel 1 Kosten plaatsing nieuwe kunst

1. Initiatiefnemer draagt de vervaardigings- en plaatsingskosten inclusief de kosten voor onderzoeken en vergunningen.
2. Er wordt geen gemeentelijke subsidie beschikbaar gesteld voor nieuwe kunst
3. Het college van burgemeester en wethouders kan van het tweede lid afwijken indien het initiatief deel uitmaakt van een gemeentelijk (totaal)project gericht op verbetering van de kwaliteit van de openbare ruimte en/of erop gericht is de betrokkenheid bij kunst in de openbare ruimte te stimuleren.

Artikel 2 Onderhoud en verzekering

1. Vanaf het moment van plaatsing draagt de initiatiefnemer de kosten van onderhoud en verzekering voor tien jaar.
2. Onder onderhoud wordt verstaan het in stand houden van het kunstwerk zoals oorspronkelijk bedoeld, conform het bij plaatsing afgesproken onderhoudsniveau.
3. De initiatiefnemer kan het college schriftelijk verzoeken deze taken op zich te nemen. Indien het college daarop positief beslist, zal de initiatiefnemer eenmalig een vergoeding aan de gemeente verschuldigd zijn, gelijk aan de kosten voor onderhoud en verzekering voor de komende tien jaar.
4. De hoogte van de vergoeding wordt bepaald na onderzoek en advies van een deskundige. De gemeente neemt het kunstwerk en de vergoeding voor het onderhoud van de kunstuiting op in haar 'meerjarenplan beheer en behoud kunst in de openbare ruimte'.
5. Initiatiefnemer en gemeente kunnen overeenkomen het kunstwerk niet te verzekeren.

Artikel 3 Technische voorwaarden voor plaatsing

1. De aanleg, constructie en aanwezigheid van de kunstuiting mag geen schade opleveren aan de openbare ruimte en geen gevaar opleveren voor het veilig en doelmatig gebruik van de openbare ruimte.
2. De kunstuiting dient nagelvast aan de ondergrond te worden bevestigd, zodat verplaatsen, omvallen of omduwen niet mogelijk is.
3. De kunstuiting is vandalismebestendig waardoor beschadiging zoveel mogelijk voorkomen kan worden en/of graffiti eenvoudig te verhelpen is.
4. De kunstuiting moet goed bereikbaar zijn voor onderhoud en mag geen belemmering vormen voor het beheer van openbaar groen en van omliggende objecten en voorzieningen. Ook mag het niet in de weg staan voor hulpdiensten.

Artikel 4 Waarborgen kwaliteit openbare ruimte

Het college van burgemeester en wethouders behoudt zich het recht voor om het kunstwerk te verwijderen of te verplaatsen indien door omstandigheden de onderhoudskosten voor het kunstwerk te hoog worden, de grond voor andere doeleinden nodig is of anderszins, met als doel te kwaliteits van de openbare ruimte te kunnen waarborgen.

Artikel 5 Overeenkomst

Met het oog op de kosten van vervaardiging, (ver)plaatsing, eigendom, onderhoud, verzekering, schenking en auteursrechten zal een overeenkomst tussen initiatiefnemers en de gemeente Gouda worden gesloten.

Artikel 6 Inwerkingtreding

Deze beleidsregels treden in werking met ingang van 1 juli 2017

Artikel 7 Citeertitel

Deze beleidsregels worden aangehaald als: Beleidsregels Kunst in de openbare ruimte Gouda

